

8-9

Polovina
svlačice.
Cena 4 Din.

DOMAČI PRIJATELJ

Vsebina 9.- 10. številke:

Ivan Vuk: *Mundus vult decipi...* — Ivan Albrecht: *Ljubavno pismo.* — Gustav Strniša: *Med narcisami.* — Ivan Vuk: *Skozi okno vlaka.* — Josip Vandot: *Podkoren.* — Silvester Škerl: *Obrazi iz ljubljanske drame: Vida Juvanova, Mira Danilova, Slavko Jan.* — Oton Berkopec: *Neznana deklica. Daleč je romala duša tisti večer.* — Danilo Gorinšek: *Trpljenje.* — Maksa Sarnsova: *Lev Nikolajevič Tolstoj, Charlie Chaplin, Titanic*

— mesto sanj — Ark. Ivan Zupan: *Onim, ki hočejo, ali morajo graditi lastni krov.* — Prof. Saša Šantel: *O harmoniji barv.* — *Za šolo.* — *Listnica uredništva.* — *Nagrade — zloženka.* — *Smešnice.* — *Priloga: Invalid: Dr. Fran Zbašnik.*

Urejuje: Emil Podkrajšek. — Naslovno stran in inicialke je ilustriral slikar-grafik E. Justin.

Knjigarna Nova založba

r. z. z o. z. LJUBLJANA, Kongresni trg šte. 19 in

Podružnica prej I. Giontini
LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV 17

prilagoča v nakup svojo bogato zalogo vseh šolskih in pisarniških potrebščin ter knjige lasi ne in drugih založb. Ima tudi veliko zalogo barv za silkanje na blago in avto.

IVAN BIZOVIČAR

VRTNARSKO PODJETJE

LJUBLJANA, Kolizejska ul. 16

prilagoča svojo bogato opremljeno vrtnarstvo, kakor tudi okusno izdelane vence, šopke in trakove. — Na razpolago so tudi sadike najzlahotnejših cvetlic in zelenjavne vsake vrste. — Izposojevanje dekoracijskih dreves. Nasaditev vrtov in balkonov. — Naročila na deželo se izvršujejo točno in solidno.

„Proja“ terpentinska krema daje usnju lep blesk, ter ohranjuje usnje.

Kdor varčuje, uporablja edino „PROJA“ terpentinsko kremo!

Zadružna banka se je preselila na Miklošičevo cesto 13

DOMAČI PRIJATELJ

MESEČNIK ZA ZABAVO IN POUK.

Leto II.

August - september 1928.

Štev. 8-9.

Izhaja koncem meseca. — Naročnina letno 30 — Din, polletno 17 — Din. — Posamezna šte. 4 — Din. — Izdaja: Konzorcij „Domačega prijatelja“. — Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravo urednik Emil Podkrajšek. Za tiskarno J. Blasnik na sl. v Ljubljani Mihael Rožanec. Vsi v Ljubljani. — Uredništvo in uprava sta v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 13. — Rokopisi se ne vračajo.

Ivan Vuk:

Mundus vult decipi ...

„Lažnjiva romantika je zacvetela, ko je tisti, ki ga ni bilo treba, objavil in pokazal ljudem svojo iznajdbo camere obscure.“

„Lažnjiva,“ smo se zavzeli in gledali prijatelja.

„Kaj se o tem še niste prepričali? Kaj vas še ni nikdar nalagal tisti aparat?“

Ker je njegov obraz kazal znake srditosti, smo ga jeli izpraševati, sluteč, da izvemo dogodbico, ki bo zanimiva in celo nenavadna.

„Kako more ta nedolžen in skromen aparat, ki nima možganov potvarjati resnico,“ sem rekel. „To je vendar privilegij tistih aparatov, ki nosijo v sebi možgane.“

Prijatelj je dvignil roko, zamahnil z njo na široko in značilno kimal.

„Pozna se, da si še mlad, oprosti, četudi že oženjen. Vendar če bi dobro premislil, kaj pravzaprav tak aparat govori, bi se ne dal fotografirati nikoli, niti se pustil, da te fotografirajo. Zakaj tak aparat je — potvarjanje resnice.“

Vsi smo majali z glavo in oporekali. Oči so nam silile k sosednji, nekoliko oddaljeni mizi, kjer sta sedeli dve mladi dami, turistki, pred katerima je ležal majhen, ličen fotografični aparat.

„Prosim? ... Ne bom dokazoval, kako kaže gore, pokrajine, morje ... Povem samo, da če jih gledaš izpuščene iz tiste camere obscure na papir, se ti zahoče iti tja ... A ko prideš tja, je pa vse drugače. Mene je že tako spe-

ljalo. Nekoč sem videl krasno sliko triglavskega jezera in lepo se dvigajočih pečin in skal. To moram videti, sem rekel.

Ko sem pa to željo uresničil, sem videl vse drugačno romantiko. Mogočno, divje romantično resnico prirode sem gledal, dočim mi je fotografija kazala lepo idilo in prijazno romantiko. Enako se mi je godilo z morjem. Videl sem na fotografiji sanjavo lepo kopališče Markarsko, videl sem sliko Bačvice ob solnčnem zatonu. Blizu Šibenika je neka fotografija kazala kamenito obrežje, vse razjedeno od neviht in strel. Morje pa je, vse sinje, s svojimi nežnimi valovi poljubljalo tisto skalovje in na morju je plul čolnič prijetno in idilično. V njem pa sta sedela dva: On in ona.

— Krasno, sem dejal. To hočem doživeti.

Ko sem pa prišel tja, morje ni bilo sinje, nego nekako brezbarvno in penasto. Pluskalo je ob razjedene skale vse divje. O čolnu in o dveh v čolnu ni sledu. Ko sem hotel sam v čoln, so mi govorili:

— Ste samomorilec? ...

— Zakaj, vprašam.

Triglavske jezero.

Onim, ki imajo poravnati naročnino za drugo polletje, smo priložili položnice in označili svoto pri naslovu. Prosim za nakazilo.

Makarska.

— Ker hočete sedaj s čolnom na morje, ko divja „široko“.

Smejali smo se, on pa je kimal z glavo.

„Zdi se vam nenavadno to pripovedovanje, ker niste nikdar o tem razmišljali.“

„Poslušaj vendar,“ rečem. „Objektiv v cameri obscuro, tista leča, ki sprejema, je nepristranska in pokaže tako, kakor tisti trenutek vidi.“

„Oho... aha... Objektiv? Zato mu pravijo objektiv, ker kaže objektivno, kaj? Seveda, objektivno. Tako, kakor mu ukaže fotograf, da mora recimo pokazati sliko — ne rečem grdo, ker sem vkljub vsemu kavalir — drugačno, spremenjeno, jo objektiv tudi tako pokaže. Ta vaš objektiv se drži objektivno pregovora velikih Rimljanov: *Mundus vult decipi, ergo decipiator*,¹ četudi nima možganov, ali drži se tega, kakor tisti, ki imajo možgane. — No, pa naj vam povem še to: Zahotelo se mi je nekoč miru, dežele. V nekem žurnalu vidim lepo idilično sliko na deželi. Hišo, pred hišo košato lipo, pod lipo mizo in klopi. Krasno, rečem, to je kakor nalašč za me.

Grem tja. Pogodim se za dva tedna... Kaj mislite, kako dolgo sem bil tam?... Dva dni. Dve uri manj, kakor dva dni, da bom točen. Hudiča sem imel, pa ne mir. Po mizi je hodil petelin in prepeval. Ker nisem pevec, mi ni ugajalo. Pod lipo v senco, kjer sem ležal, je tudi hodil ležat domači pes ovčar. Lep pes, a ker sem hotel biti sam, me je nadlegoval. Okrog debela lipe so čivkali piščanci in koklja jih je mirila. Slika idilična morda za oženjene, a jaz nisem oženjen; zato mi ni ugajalo. Za

hišo je bilo dvorišče in hlevi. Po njem so kruhili pujski. Nisem protiven svinjini, ali ko je še ščetinasta, mi ne ugaja... Torej, kakšna objektivnost tistega objektiva? Zakaj ni pokazal vsega, kakor je in bi jaz ostal lepo v mestu.“

Damici pri sosednji mizi sta med tem naravnali na nas fotografičen aparat in v njih očeh je sijala porednost. Zakaj hotele so nas „ujeti“ v svoj aparat. Prijatelj se je obrnil stran.

„Kaj ne maraš biti v „posesti“ tistih dveh damic-turistk? Ena je bogme vredna, da se daš „ujeti“.“

Prijatelj je ošinil z očmi tja in tedaj se je „oko“ objektiva odprlo in zaprlo. Vendar se mi je zdelo, da mu ni neugodno. Da to prikrije, je rekel:

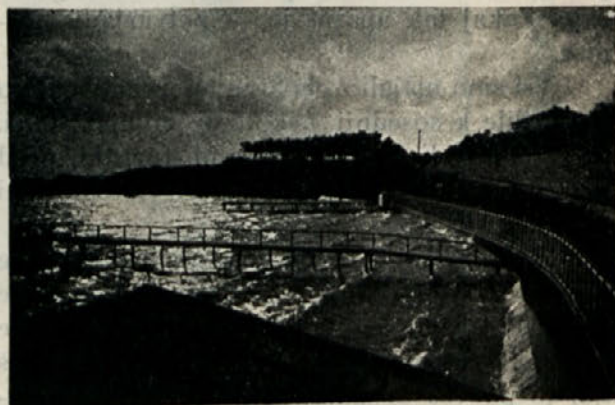
„To, kar sem vam dosedaj razlagal, nečete razumeti. Vem. Ali povedal vam bom sedaj zgodbo, ki jo boste razumeli.“

„To, to,“ smo vzkliknili. „To hočemo in če je kaj zakrivil tisti neobjektivni objektiv v cameri obscuro, ga obsodimo.“

Prijatelj je začel.

„Samec sem, to veste vsi. Zakaj sem samec, ko ste vi drugi vsi oženjeni, tega pa ne veste. Glejte, kriv je objektiv.“

Imel sem znanca. Deset let je že tega. Bil je amater fotograf, to se pravi, povsod, kjer ga je le mikalo, je nastavljal tisti aparat z objektivom in lovil vse, kar se je dalo ujeti. Ženske in ovce, kozle in drugo divjačino, ki ne dirja. In tako dalje. Najraje je pa fotografiral dekleta, ko se tega niso zavedala. Ker slike v takem trenutku so res prav čedne in zanimive. Zakaj objektiv v takem slučaju, ako se tega ne zavedajo, pokaže vsako še precej objektivno.

Bačvice pri Splitu.

¹ Svet hoče biti varan — toraj naj se vara.

Nekega dne pride k meni in pravi:

Imam sliko družbe mladih deklet. Zdi se mi, da je med njimi nekaj prav srčkanih.

Pokaži, pravim.

Razvijeva sliko. Gledam. Ena iz njih se mi je zdela tako privlačna, da se mi je smejala srce. Bel, nežen obrazek, lasje lepi kodrasti...

— Kje bi se dalo srečati to družbo?

Znanec se je nasmejal in zmajal z rameni.

— Ti ugaja?

Pokazal sem na tisti lepi obrazek.

— Ugaja, sem rekel. Zaljubljen bi se. Dovolj sem star tudi za tisto, kar sledi za ljubeznijo, ako treba.

Znanec se mi je smejal, ker se mu je seve zdelo malo čudno, da se tako hitro ogrejem. Ali kaj tisto, ali hitro ali počasi, moj karakter je tak, da takoj ali nikoli. Zakaj čudovito prijetno mi je bilo pri srcu, ko sem gledal tisti obrazek na sliki.

„Ali je bil tak, kakor ga ima tista turistka,“ je pripomnil moj sosed.

Prijatelj je pogledal tja in prikimal počasi.

„Rekel bi... hm... bil je še lepši, čeprav je tisti tam prav mičen. Vendar ne moti...“

Obraz mi ni šel z glave. Na svoji mizi sem imel sliko tiste družbe in njo, z lepim obrazom sem gledal, ko sem le imel čas.

Nekoč sem pa ta obrazek zagledal v oknu nekega fotografa. Kar noge mi je zaustavilo sredi ulice. Postavil sem se pred okno in gledal tisto sliko, ki je bila velika in se je obrazek videl še mnogo lepši, kakor na moji amaterski. Stal sem menda celih deset minut in gledal. Okrog mene se je zbralo precej ljudi in tudi gledalo.

— Ta ženska je senzacija, sem pomislil, videč toliko ljudi. Vse jo gleda.

In ta domišljija me je vgriznila. Zbal sem se, da morda ni več deklet, ali pa da mi jo vzame kdo drugi.

Kako zvedeti, kje je. Tuhtal sem. Spominim se postreščka.

— Idite, prosim, naj vam fotograf da naslov tega dekleta.

Pokazal sem na sliko.

— Lahko vam kar povem. Poznam jo, je rekel. Ime ji je Zvonimira, piše se pa Vrtnarček in stanuje v Gosposki ulici št. 10.

Dal sem mu napitnino in mislil: —

— Hvala bogu. Kakšen lep priimek! Krasen „Vrtnarček“, ta Zvonimira...

Mnogo nimam več za pripovedovati. Pisal sem ji. Prosil za sestanek. Dovolila ga je. Dogovorila sva kraj, dan in uro.

Sestala sva se. Zvečer je bilo. Mrak. Luna ni svetila, ker je bil mlaj. Pa kaj za svetlobo, saj vem, kako je lepa. V mraku pa je idila lepša in ljubezen sladkejša. Glas njen se mi sicer ni zdel preveč mil, sorazmeren z lepoto obraza, vendar kaj za to. Vse ne more biti in ne sme biti vzorno, ker vzorov ni. Telo je bilo vitko, toplo... Grudi njene — pardon — nisem se jih nalašč dotikal, — sem občutil pač preveč neoblikovane, vendar sem se lahko motil. Poljubljal sem jo. Nežno, vroče... Ona mi je vrnila poljub. Ni bil topel. Vsaj zdelo se mi je, da ni bil topel.

O ljubezni sem ji govoril, vse tisto, kar sem prej mislil, ko sem gledal njeno sliko. Ona mi je stiskala roko in govorila:

— Ne poznavam se še, gospod. Prehitro je to prišlo.

— Kaj tisto, da se ne poznavam. Čustvo, to je glavno, sem odgovarjal in čutil, da lažem. In nisem vedel, kako je to mogoče, da lažem, ko vendar ljubim. Da imam njeno sliko, nisem hotel reči, zakaj svojo moško avtoriteto sem znal čuvati tudi v svoji zaljubljenosti.

Ona pa mi je stiskala roko in govorila:

— Čustvo je več, kakor spoznanje, res je, ali še le potem, ko je spoznanje nastalo. Ker čustva brez spoznanja ni.

Resnično, ženske so logične, bolje nego moški. Mene se je lotila nekaka skrita bojazn, da mi jo je morda že kdo drug poskušal vzeti in da ona sedaj samo tehta, kateri je boljši. Zato sem rekel:

„Ni vam do mene... gotovo imate fanta...“

Ona se je smejala.

„Po čem sodite?“

Ni zanikala, ni pritrdila, nego vprašala po čem sodim. Tudi tu sem videl žensko premoč napram moškemu, ko je beseda o ljubezni...

Ko sem jo spremljal domov, je na ulicah svetila elektrika, svetla kakor sonce.

Hotel sem piti lepoto njenega obraza. Pa mi je nekaj vrglo v srce mrzel kos ledu, da se je noga nehote ustavila.

— Vam je slabo, je vprašala. Bledi ste.

— V očeh se mi je nekaj stemnilo, sem rekel, delaje se zopet moškega.

In bogme, stemnilo se mi je zares. Ljubez, ki je gorela v srcu, kakor grmada, je naenkrat ugasnila. Še pepela, se mi zdi, ni ostalo. Zakaj obraz, tisti mičen in lep obraz na sliki, je bil tukaj čisto navaden. Okrog oči je bil posipan s solnčnimi pegami. Ko se je nasmejala, sta ji zableščala iz ust dva zlata prednja zoba. Bila sta postavljena tako, da je bil sredi med njima še naraven, bel.

Evo — objektivnost fotografičnega aparata, sem pomislil.

„Kolikokrat sta se še sestala,“ vprašamo. „Nikoli več,“ je odgovoril. „Kavalirja sem igral do stanovanja, roko sem poljubil pri slovesu. Sestala se pa nisva več.“

Molčali smo in gledali steklenice Radenske slatine, ki so stale na mizi. Nismo opazili, da sta nas turistki pri sosednji mizi zopet fotografirali.

*
Kakšen je konec te zgodbe, vprašate?

Nenavaden, kakor je bil nenavaden začetek. Naš prijatelj, sovražnik fotografskega objektiva, je danes oženjen. In tista mična, lepa turistka, ki nas je „ujela“ v svojo camero obscuro, ko nam je pripovedoval svojo dogodbico, je njegova žena.

Kako se je to zgodilo, porečete?

Bil je dosleden objektivu. Če že ne fotografskemu, pa vsaj objektivu svojega očesa. Če ga vprašamo, kako misli danes o cameri obscuri, se smeje zadovoljen in govori:

Ivan Albrecht:

Ljubavno pismo

(Ale Sulejki.)

Pismo pišem jaz ti Murić Ale,
pišem tebi ga, Sulejka zlata,
s svojega srca krvjo ga pišem
da ga toplo sprejmeš v srce svoje.

Da si zdrava, jasna moja sreča,
kakor jaz sem zdrav ob misli nate,
da te solnce žarko ves dan ljubi,
uso noč mesec boža te srebrni!

„Naj vas fotografirajo dekleta. Videli boste, kako je.“

Mi pa odgovarjamo počasi in s povdalkom:

„Mundus vult decipi...“²

Ali seže nam hitro v besedo in dostavlja:

„decipiator non...“³

² Svet hoče biti varan.

³ Naj se ne vara.

Gustav Strniša:

Med narcisami

Pozdravljena Golica, gora
mojih sanj! Med tvojimi
narcisami sem ležal;
sonce je žarelo in me
ogrevalo; dozdevalo se
mi je, da siplje nebes
svoje zvezde na zemljo.
Kakor v sanjah sem zrl
blesteče narcise, sijoče v
sončnem ognju okoli
mene, misleč, da se ne-
bo pogreza na ta ko-
šek zemlje s svojo skrivnostjo in opojnim
vonjem zvezdic — narcis, katere so se povsod
sklanjale k meni ter me ljubeče vpraševale s
svojim mamljivim vonjem, da sem trenutno
čuvstvoval, da se dvigam v neznano blaženost.

Pozdravljene narcise, ljubljenske moje
duše! Vaš vonj je pognal v mračni notranjo-
sti čudežno cvetje razodetja in čebele — misli
so hitele po njegovih nežnih čašah ter pile
med. Koprnela je moja duša v novem tajnem
blaženstvu.

Bil sem človek spojen s naravo; ničesar
nisem poznal ne slišal, samo ritem narave
sem čul v utripanju svojega srca. Vaša ste-
belca so se dvigala in zelenela — strma Go-
lica je napenjala mehke žametne strunice, iz
katerih je odmevala v vaših cvetovih pesem
vonjave.

Narcise, narcise, včasih sem vas pa zali-
val s svojo bolečino, ko sem plakal na vaši Go-
lici in čutil Golgato v svoji duši; ve ste pa ža-
rele, dehtele in me ljubile v moji mučni osam-
ljenosti!

Narcise, narcise, mnogokrat sem vas tudi
žalil; ležeč med vami sem ruval v divji bole-

čini vaše nežne cvetove in vam ropal vaše
kratko sončno življenje. Ker nisem sam cve-
tel v svoji sreči, sem jo tudi vam zavidal: mor-
ril in uničeval sem vas s svojimi rokami. Ko-
liko vaših nežnih življenj sem uničil tisto uro?
Ne vem; a sram me je pred vami onega spo-
mina; vaši cvetovi so pa molče umirali v mojih
rokah. Ko sem dvignil svoje roke, sem zavonjal
vaši kri, dehtečo in koprnečo po življenju in
tedaj sem čutil, da se preлива ta kri v moje
žile, da pronica v mojo dušo, trepetajočo pred
smrtjo nedolžnih, v dušo-morilko...

* * *

„V nedeljo pojdemo na Golico“. Drobne
oči tovarnarja Petrana so se ozrle po prostrani
pisarni, za hip ušinile ravnatelja, slokega fanta
in tri mladenke uradnice; pogled mu je ob-
stal na blondinki pri oknu.

Nihče ni odgovoril. Enakomerno je ropo-
tal stroj; ravnatelj se je sklonil globlje nad
papir, uradnice so mehanično pregledovale
račune in vpisovale številke. Petran je pono-
vil: „Če bo v nedeljo lepo vreme, pojdemo na
Golico po narcise; povabim vas.“ Njegov vi-
soki glas se je topil na širokih, bledikastih
ustnicah, ki so nalahno vstrepetale. Nezdrava,
nekako lojena barva njegovega okroglega
obraza, nemiren moten pogled drobnih vode-
nih oči in visok sladek glas, vse je razodevalo
nekaj pohotnega.

Ravnatelj se je nasmehnil in se dvignil:
„Velja gospod šef, iskrena hvala; gospodične,
ali ste čule?“

Blondinka pri oknu je zardela in molče
delala dalje; dočim sta se njeni sosedi pri-
jazno zahvalili.

Petran je odšel. Ravnatelj Jeran se je ozrl
na blondinko in jo očitaje povprašal, nervo-
zno si popravljajoč očala na nosu: „Berta, za-
kaj si vendar tako neprijazna?“ „Vprašaj
njega babjaka,“ je odvrnilo dekle in se razža-
ljeno obrnilo od svojega fanta.

Ko je kmalu potem uradništvo zapuščalo
pisarno, je Berta hitela sama domov. Bila je
zelo zamišljena in otožna. Sirota, brez staršev,
je bila popolnoma prepuščena sama sebi; mati
je umrla pri njenem rojstvu, a oče, ko je de-
kle dovršilo šest razredov gimnazije. Oče je

Narcise pod Golico.

bil zdravnik, čudaška, dobra duša, ljudi je zdravil najraje zastonj; zato ni hčerki ob njegovi nenadni smrti ostalo nič premoženja.

Petran je bil očetov znanec in je Berto sam povabil v svojo pisarno ter ji obljubil dokaj dobro plačo. V svoji preprosti duši je dekletu menilo, da je Petran to storil iz usmiljenja in spoštovanja do očeta, kateri ga je pred leti, ko je bil še siromašen pomočnik, zdravil zastonj in ga rešil smrti, pa se je kmalu prepričala o nasprotnem.

Berta je bila lepo dekletu, obremenjena je bila samo s težko srčno hibo, ki jo je podedovala po svoji materi. Ljubezenskih napadov svojega šefa, ki so bili dokaj obzirni, se ni bala, krepko ga je zavračala, vstrajala v službi in molče trpela.

Po poljani se je razlivala mesečina; ob hosti so stale dolge temne sence. Gozd je nemirno šuštel, a sence so vstajale kakor mrki stražniki, braneči vstop v gozdno tajno.

Petran je hodil nekaj časa spredaj, po hitela dalje. Ljudje, plavajoči v mesečini, so se zdaj pogrezali v valovitem svetlu, zdaj zopet vstajali in risali v jasnino ogromne sence, kakor bi se dvigali iz kotanje neznani velikani in se zaganjali proti vrhu.

Petran je hodil nekaj časa spredaj, požvižgaval, se nemirno obračal, gestikuliral z rokama, govoril zdaj s tem zdaj z onim, trenutno zaostajal, se zasukal na petah, pocincal z životom, mlasknil z jezikom in se zaletel govoreč med svoje sopotnike.

Berta je hodila z Jeranom, ki ji je usiljivo govoril, ji razkazoval naravo v mesečini ter ji zagotavljal svojo ljubezen. Smehljala se mu je in ga mirno poslušala. Njegove besede so ji sicer laskale, vendar se jih je že naveličala, saj jih je ponavljal na vsakem izletu in pri slednjem sestanku. Ljubila ga je, a njegovo monotono govorjenje jo je često vznejevoljilo.

Dospeli so pod hrib, posedli v travo in se jeli krepčati. Prvo besedo je imel Petran sam;

iz velikega nahrbtnika, ki ga je nosil hlapčič Jože je privlekel trebušasto steklenico sadjevca in položil na travo več zavitkov jedače. Dvignil je steklenko in jo ponudil Jeranu; poznal je bolezen svojega posloyodje, k je bil pogostokrat žejen.

„Poglejte ga, čist je kakor biserna rosa, v mesečini sije kakor raztopljeno srebro, privoščite si ga!“

Jeran je vzel steklenico in šilce, iz katelega je kar metal opojno pijačo v svoje vroče, žejno grlo. Tovariši in tovarišice so se veselo smejali; razposajeni študent Luka, Jeranov brat je privlekel iz žepa orglice in zaigral.

Tiha, komaj slišna poskočnica se je oglašila; vsem je legla v ude lena utrujenost in jih opajala z nekakim zadovoljstvom; dremaje so kramljali sredi jasne noči.

Berta se je zleknila nekoliko vstran. Zagledala se je v valovito nižino pod seboj in opazovala lahne meglice plavajoče v nižavi, zaletavajoče se v hrib.

Jerana je pijača omamila, smehljajoč se je obležal v travi in strmel v nebo, ki se je nad njim zavrtelo in ga zazibalo v dremavico, da je kmalu glasno zasmrčal.

K Berti se je prisladkal Petran. Njene tovarišice so se jele kotljati po nizkem strmcu, se razposajeno smejale in radostno ploskale.

Šef je pričel govoriti. Laskave besede so skušale omamiti Berto; ozka rezila njegovih pohotnih oči so rezala in trgala raz nje obleko. Dobro je začutila tesnobo in sram; zardela je in skočila kvišku, ko ji je Petran drzno zagotavljal svojo ljubezen ter trdil, da se je svoje žene že zdavnaj naveličal. Vsa zardela je skoro kriknila: „Sram vas bodi, pustite me!“ Hitela je proti svojim kolegicam. Šef je prebledel, glava se je sklonila, oči so se zlovesče nasmehnile. Tovarišice so se pripodile z glasnim vikom nazaj; družba je odšla dalje.

Danilo se je. Ognjeni petelin zore je iz vrhunca gore naznanjal zlati dan; ogromne blesteče kreljuti so zaprhutale; njegov glas je bil bobneči odjek zvona, brneč iz zagorske podružnice.

„Berta!“

Še ves omoten se je Jeran prizibal k svoji ljubljenci in se pri tem spodtaknil nad debelo korenino ter skoro padel. Dekle ga je pogledalo in se ga kar prestrašilo. Njegovo lepo

lice je posinelo, oči so izgubile svoj blesk, usta so pa brbljala pretrgane stavke. Polagoma se je streznil, smisel njegovih besed je prešla iz banalnosti v hotljivost; Jeran je jel govoriti o svojem poželjenju; ko ga je pahnila od sebe, se je kar sesedel v travo.

Vso pot ga ni več pogledala. Postala je zamišljena in vedno bolj otožna. Ko so dospeli na hrib in se je ozrla naokoli, jo je naenkrat zmagala otožna milina, vrgla se je med narcise in skoro glasno zaihtela. Tovarišice so jo izpraševale kaj ji je, a ona ni odgovorila. Z rokama je trgala narcise okoli sebe in jih sipala nase. Spremljevalke so se zasmejale in jo tudi one začele obmetavati s cvetjem. Vonj narcis jo je omamil, mirno je obležala; belo cvetje je pilo njene solze in žarelo v prvih sončnih žarkih. Glava jo je vedno bolj bolela. Zazdelo se ji je, da se vonj cvetic preliva vanjo, da ji cvetke vsesavajo utrujenost; čudna omotica jo je premagala in zasnula je.

* * *

„Kdo si krasotec, tvoja mračna lepa brada ovija blede čudovito nežno obličje, tvoje oči so milina sama?“

„Jaz sem Jezus, Hodi za menoj!“

„Tvoja pot gre v strmino. Povsod vidim samo trnje, opraskalo mi bo noge, raztrgalo mi bo obleko.“

„Jaz sem ljubezen in prijateljstvo, samozatajba in moč, hodi za menoj!“

Berta se je dvignila in šla za njim. Ko sta hodila nekaj časa, je opazila, da ji krvave noge, da je rob njene obleke raztrgan. Težka utrujenost ji je legla na bolno srce:

„Počakaj, ne morem dalje!“

Ozrl se je. Milina Njegovih oči je obsijala njeno trudno obličje in začutila je novo moč ter hitela kvišku.

On pa je govoril: „Ti sovražiš grešnike in greh, sovražiti bi pa morala samo greh, kajti človek si in ne smeš soditi svojega brata. Ne glej onih, ki jih je brez števila, in sovražijo grešnike ter jih prezirajo. Gabijo se jim nečistniki in vlačuge; a ponoči se plazijo po zakotnih ulicah in skrivaj nesejo nečistosti svoj davek. Izgubljenke, v katere so po dnevi pljuvali, zdaj objemajo; usta, ki so vlačuge klela, jih zdaj poljubujejo. To ni samo hinavščina, tudi krivica je. Le kdor je čist sme obsojati. Krivica je pa najstrašnejša — —“

„Ne morem dalje, sram me je, vedno gostejše trnje je okoli mene, brezobzirno trga raz mene obleko, bojim se lastne sramote.“

„Ne boj se, poglej!“

In zažuborel je pred njo studenec miren in čist kot kristal. Pogledala je vanj in videla, da je njena deviška polt oškropljena s krvjo. Lepota telesa je izginjala pod škrlatom krvi in Berta se je sama sebe prestrašila. Sklonila je svoje trudno telo in hitela dalje.

On je pa nadaljeval: „Strašna je krivica ljudi; še oni, ki čutijo v sebi božansko silo vstvarjajočih duš, še oni so si med seboj vampirji, ki hočejo piti kri svojih bratov in se ne sramujejo ubijati njihove duše. Kri pravičnih, katere uničuje krivica, kriči v nebo po maščevanju! Teče, teče krvca pravičnih po zemlji božji in se strjuje v rubinski križ. In ta križ bo razpet čez celi svet in na njem bom spet križan, križala me bo krivica. In ko bo mislila, da bo stala sama, zmagovalka, se bodo dvignile moje roke ter objele kepo prsti, katero vi imenujete zemljo in zdrobile jo bodo. In zemlja se bo sesula na sončni prah, jaz pa vstanem k sodbi. Tedaj se dvigne z menoj pravica strašna in neizprosna; saj bosta ljubezen in usmiljenje morala tedaj molčati samo, zavoljo krivice človeka!“

„Kako težke so Tvoje besede o Gospod! Kakor železna kladiva mi udarjajo v dušo, ki je že zopet trudna do smrti. Pot je pa vedno bolj strma, trnje, to pekoče trnje se je že zajedlo v moje občutljivo meso. Usmili se me!“

Zopet se je ozrl.

„Ne boj se, tvoj smoter je pred teboj, ostani močna!“

Znova ji je zaplala mogočna sila v telesu, oči so ji zasijale ko je zazrla vrh griča in na njem prazen križ. Zaletela se je kvišku in obležala pod njim. Tedaj je pa čuvstvovala, kako so jo nevidne roke dvignile in že je zaplavala na križu med nebom in zemljo. Sonce je z zlatimi nitkami svojih žarkov pred njo zamigljalo in tkalo iz njenih krvavih rubinov blestečo škrlatno haljo.

Njeno bolno srce se je širilo in utripalo vedno silneje in silneje. Zazdelo se ji je, da se kupičijo v njem čuvstva sreče in ga ji hočejo razgnati v nepojmljivi slasti.

Povsod okoli nje so pa valovale narcise; njih vonj je bil vedno silnejši, njih cvetje je vidno rastlo, veliki blesteči kelihji so se v šopih dvigali; zašuštelo je okoli nje kot bi žuborela iz kelihov sončna kri; zublji bleščave so jo oblivali.

In tedaj je videla, da se vse razkraja v sinjini. Goreča sončna roža je sipala vedno bolj slepeče prašnike, kelihji narcis so brizgali sinjavo, kakor skrivnostne fontane mavrične bisere.

Čutila je, da se telo sprošča, bleščava in vonjava sta trgali iz njega dušo, ki je svobodna vstajala in se dvigala v vesolje. —

* * *

Berta se ni več prebudila, umorila jo je srčna hiba.

Vsaka nova želja je začetek nove potrebe — kal novih strasti.

(Voltaire).

Razumen človek ne ljubi zato, da ima korist, ampak, da najde v ljubezni svojo srečo. (B. Pascal).

Iv. Vuk:

Skozi okno vlaka

(Mimobežni vtisi in epizode z mojega potovanja.)

(Nadaljevanje)

Avstro-Ogrska, Bog ji daj nebesa, jo je gradila. Tako, kakršna je bila sama. Ozkotirna. Jabolko ne pade daleč od drevesa... Zato je pri neki priliki skočila s tira, in se razbila. Naj ji sveti večna luč! Stara je že bila.

Železničar-vrtarar nosi fes. Ne znal bi, da je železničar. Krilato kolo na rokavu ga izdaja. Slabo je oblečen. Ne v svojo sramoto.

Napila se je lokomotiva. Zdravko piše karte. Tudi gospa Marija jih piše in Ivan Celjski. Podpisujemo se.

Gospa Marija draži Zdravko.

„Se ne bojite soproge?“

„Zakaj bi se je bal? Saj ni zmaj.“

„Ženski podpis bo videla na karti.“

„Saj zna tudi ona pisati.“

Modre oči gospe Marije koketirajo.

„Ne bo ljubosumna?“

„Ni me kupila?“

„Kakšni so to odgovori?“

„Kakršna vprašanja.“

„Kavalir niste.“

„Ne sodite.“

Gledata si v oči, drzko. Piščal zapiska. Morala sta jih odmekniti. Zakaj že se zapirajo vozovi.

V kupeju zažuga s prstom gospa Marija:

„Vi...?“

„Koga,“ vpraša Zdravko.

„Nič.“

Zdravko se obrne k Francetu in vpraša: „Ti, poslušaj!... Kako se glasi deveta Mozesova zapoved, ki mu jo je dal Jehova.“

„Kaj pa ti pride sedaj na misel,“ se nasmeje France.

„Ne veš?... Morda veste vi, gospa?“

Pogleda jo in se nasmeje. Gospa Marija odmakne oči in zardi.

„VIII...“ zažuga zopet.

Dalje in dalje beži vlak. Proti Sarajevu... Zopet koruza, fesi... ženske nikjer. Kraljestvo moških. Vlak naš je oaza...

Mimo beže pokopališča. V reber so grobovi. Brez ograj. Kameniti spomeniki vsevprek. Sohe s turbanom. Muslimanska pokopališča. Sredi koruze so.

Včasi se pojavijo na kakšnem brdu čudne razvaline. Štrli okostje stebrov, kakor ostanki kakšnega gradu. Pa so le tvorbe umetnice prirode, ki je skušala posnemati človeka in izklesala s kladivom prirode to stebrovje...

Mošeje me pozdravljajo z visokimi minareti, kakor da so tenki, dolgi prsti, dvignjeni v nebo. Štrle iznad štirioglatih piramidnih

streh visoko, vse beli, kakor beli cvet sredi temnega grmičevja. Tuintam se dviga stolp katoliške cerkve.

Star Bošnjak-musliman pase ob progi k njemu. Bela je brada in obraz zagorel. Energične brazde so na njem. Ob grmičevju čepi muslimanka. Hrbet obrnjen k nam, vsa zakrita, kakor mumija. Nepremično sedi, kakor da je pokrit kupček zloženega klasja. Doji dete. Skriva svoj obraz in dete pred tujčevimi očmi, polne urokov.

„Visoko...“ Kratko stoji vlak. Mogočno poslopje mi nenavadno bije v oči. Kakor da so se St. Viški škofovi zavodi preselili sem. To je franjevački samostan. Kakor mestna moda v vasi, je to poslopje.

Zandar hodi po postaji. Oblastno hodi. Ve, da je kos oblasti. Franjec v preprosti, meniški kuti gre tam. Pozdravi žandarja. Zandar odzdravi prijazno, spoštljivo. Dve oblasti. Kako bi se ne pozdravljali in ne odzdravljali! Iz pisarne pride železniški delavec. Turban nosi na glavi. Tudi on pozdravi žandarja. Zandar ga ne pogleda. Delavec ni oblast. —

Bližamo se Sarajevu. Pozna se povsod. Zakaj „civilizacija“ je imela tu že bolj širok jezik.

Ivan Krški maja z glavo.

„Kaj ti ni prav,“ ga vpraša Zdravko.

„Kakor da se vozim po deželi puščavnikov. Nobenega mladega dekleta.“

„Kaj ne veš,“ ga poučuje Zdravko, „da se tu rode same stare babe?“

Gospa Marija se muza.

„Kako jim je dolgčas... Ti moški.“

„Saj je tudi Adamu bil dolgčas,“ odgovori Zdravko.

„Kako pa potem ti muslimani?“

„Ti pa ne poznajo Adamovih muk.“

„Muk?... Kakšnih muk?“

„No — dolgočasja... Saj veste. Zato tudi niso zaspali in imajo še vsa rebra.“

„In zakrite žene,“ odgovori gospa Marija.

„Zato pa ne poznajo podedovanega greha,“ se odreže Ivan Celjski. „In to je mnogo, gospa.“

„Kaj pa potem imajo?“

„Zakrite skušnjave,“ seže vmes Zdravko.

Gospa Marija zopet zažuga s prstom.

„Vi... Pazite?...“

„Pazim, gospa Marija.“

Oba se smejeta. Vlak zapiska. Kolesa se jamejo ustavljati.

Sarajevo...

3. Sarajevo.

Na ulici izvoščki v fesih. Avtotaksi.

V mesto, kamor smo namenjeni, da obedujemo, je pol ure. Tramvaj nas čaka. Pametnejši je nego avtotaksi. Cenejši, kakor izvoščki. In varnejši, kakor oba. Tak izgovor se rodi, ko sedamo v tramvaj...

Kosimo na vrtu. Lepo skupno, družinsko. — Kdor hoče kavo... Turško kavo?

Naročimo. Saj smo v Sarajevu, med fesi in zakritimi ženskami. Odkrite nas danes ne zanimajo. Teh smo že v življenju videli dovolj in pa — saj je med nami gospa Marija z odkritim obrazom. Zakritih žensk pa se ne vidi vsak dan in tudi ne kjersibodi, kakor ne Sarajeva in Bosne. In vse, kar je zakrito, mika; bolje, mnogo bolje, nego odkrito. Stara resnica in vsakdanja izkušnja.

Dobra je turška kava. To se pravi „pečena“ na turški način. Tu se kava ne kuha, nego peče. Proces je isti, kakor pri kuhanju, samo da mesto kuhana, pravijo pečena. Malo čudno za nas, ki vemo, kako se peče meso in kako se kuha juha. Ali to je postranska reč. Glavno je, da je tukaj ta „pečena“ kava boljša nego pri nas „kuhana“. Samo pijemo jo nerodno. „Vaje“ nimamo, zato smo nerodni. Vidim, kako se dr. J... tiho smeje. V Brodu se nam je namreč pridružil. Vidim njegov smeh v kotu ustnic in se sam smejem.

Ugibamo. Pet ur imamo časa. Kaj ukrenemo. Znamenito je Sarajevo s svojimi muzeji, tovarnami preprog, mošejami... Ali čas je prekratek. Godi se nam, kakor obiskovavcem egiptovskih piramid v šimi čevljih. Radi bi na vrh, pa drsi in je prevroče. Zato brskajo rajši pesek izpod nog sfinge in ga občudujejo.

Slišim, da je izvir Bosne-reke znamenit. V vsej svoji širini, pravijo, izvira reka izpod velike pečine, kakor iz velikanskega krokodilovega žrela. Interesantno. Morda je kedaj tudi kak Mozes udaril po skali, da napoji svoje Izraelce. Ali... Da bi jih ne bilo tistih „ali“...

Kaj pa Ilidže?

Gledamo drug drugega.

„Tam je topla voda? Žveplena?“

„Bilo bi dobro okopati se v nji. Da vidim, kako bo izgledalo v vicah“. Smeje se Zdravko in gleda gospo Marijo.

„Vi bi hoteli vedeti“, vpraša gospa Marija.

Vidim na obrazu, da bi tudi ona hotela vedeti.

„Bi“, se odreže Zdravko. „Kdo ve, če ne pride taka vaja prav.“

„Pa pojdim“, se oglasimo mi drugi.

Iščemo avto. Šest oseb sede vanj. Z njimi gospa Marija. Kličemo „na svidenje“ in iščemo drugega. Nek dečko nam pomaga.

Naš trud je težak. Srečujemo mule s tovari drv. Polagoma stopajo, po ulicah, potrpežljivo. Srečujemo z gosto, črno kopreno zastrite muslimanke. Kakšni so njih obrazi, ugibamo. So stari, so mladi, so li lepi... Vidim,

Vhod v staro mesto — v pravo nekdanje Sarajevo.

kako nas vse to mika... Tudi odkrite srečavamo. A to niso muslimanke. Ali morda? Saj je prelomljena prerokova zapoved in kdo spozna sedaj muslimanko od kristjanke. Mogoče po lepem, bledem obrazu, bledem vsled črne goste koprene?

„Kaj si zadovoljen“, vprašam Ivana Krškega.

„Zakaj?“

„Tožil si, da si v zakletem kraju. Tu, evo, žensk raznolikih.“

„Oaza“, je rekel modro.

Ali avtomobila ni. Kakor za nalašč ga ni. Ze noge nas bole od hoje.

„Odrekam se Ilidžu“, se vjezi Zdravko.

„Tudi jaz“, se oglašajo drugi.

Zavijemo v park, da si oddahnemo.

„Jaz si pa ogledam mesto“, rečem. „V parku lahko sedim v Ljubljani.“ Tja gor pojdem“, kažem na vojašnico „Jajce“. „Razgled mora biti lep.“

Že se tudi ostali odločijo zato. In glej, že je tu tudi avtomobil. Kakor nalašč se je našel, sedaj, ko je za Ilidže že prepozno.

„Koliko do tiste vojašnice“, vprašam.

Šofer gleda leno in leno misli.

„Stopetdeset Dinarjev na uro.“

Sedemo.

Ali šofer se popraska za fesom.

„Ne spelje motor“, pravi.
 „Kako ne spelje?“
 „Preveč vas je. A pot je strma in visoka.“
 Da bi ga šejtan. Kaj narediti? Izstopimo.
 „Sedite sem“, kličejo izvoščki. „Petdeset dinarjev na uro. Stiri vzamem.“
 Hitro računamo v glavi.
 „Izborno. Tu še zaslužimo. Osem nas je s ciceronom. In stane sto dinarjev. Torej za služka petdeset dinarjev, ki bi jih morali dati šoferju.“

In že smo sedeli. Splezal sem k izvoščku, mlademu delavcu-muslimanu. Poznam to reč. On mi bo med vožnjo razlagal zanimivosti, ki jih ciceron ne bo.

„Morda so bili kdaj umestni. Morda takrat, ko je moški v svoji nebrzdanosti zdivjal, ko je zagledal ženski obraz.“

Švistnil je z bičem in še ni mogel pozabiti otroka, ki mu je preletel cesto.

„Da ne pazi“, je pripomnil.

„Da nisem zgrabil za vajeti ne vem kako bi bilo“, sem rekel.

Pogledal me je začudeno.

„Vi?... Zdi se mi, da sem konje zadržal jaz.“

Zahotelo se mi je biti rešitelj malega muslimančka, pa tudi izvošček si tega ni pustil vzeti. A pozneje sem se spomnil, da nisem rešitelj ne jaz in ne on, nego konji sami. Čutil

Tam mi kaže ciceron mesto, kjer je Princip ustrelil nadvojvodo... (Str. 210).

Voz se zgane. Pa glej, nenadoma prebeži cesto tik pred konji fantek-muslimanček, kakih štiri — pet let. Nehote zgrabim za vajeti. Pa tudi izvošček jih je že nategnil. Voz obstoji.

„Vročje mi je postalo. Pa tudi izvoščku.“

„Kaj je res danes zakleto vse? Ali pa je to kak svarilen znak?“

— Nisem praznoveren, na kismet tudi ne dam nič, ali v deželi „kismeta“ sem in morda to vpliva.

Izvošček se jezi.

„Čegav je otrok“, vzklikne. „Pazite!“

Otrok, srčkano detece pa je že bilo pri mamic. Malo preplašen je, zardel. Mamica ga kara, ljubeznivo.

„Glej“ si mislim. „To je muslimanka z odkritim obrazom. Zares, lep je ta obraz.“

„Emancipiranka“, se obrnem k izvoščku.

„Osvobojena starih predsodkov“, odvrne.

„Ali vera jih je ukazala?“

sem namreč takrat, ko sem zgrabil za vajeti — morda je bilo samo osminko sekunde — da so se konji, preden sem potegnili za vajeti, že ustavili.

V serpentinah se vije cesta na vrh. Mimo koraka tehnična četa. „Inženerija“ ji pravijo. Na vežbališče gre. S tamburaško godbo koraka. Kdo bi mislil, da to tako dobro gre. Marš „Po jezeru bliz' Triglava“ igrajo.

„Pogledite tisto visoko pečino“, mi kaže izvošček navpično, stolpu podobno skalo.

„Od tam skačejo ljudje na cesto.“

„In se ubijajo?“

„Raztreščijo se, kakor smetana. Ta teden jih je skočilo sedem s te skale.“

Mrz mi je zbežal po hrbtu.

„Zakaj?“

Izvošček se nasmehne.

„Pa...“ zmiga z ramami. „Pravijo to in ono. Ljubezen in kaj vem koga... Resnice nikdo ne pove.“

„Morda tudi beda?“

Pozorno me pogleda izvošček.

„Morda“, reče. „Ali pa zagotovo... Bogatinov ni med njimi.“...

... Na vrhu smo, na Bendbaši. Gledam panoramo. Ob reki Miljački, ki teče skozi mesto, lepo obzidana, kakor žleb, se dvigajo hiše in palače. Enake so hišam po drugih mestih. Vidijo se javna poslopja. Magistrat, šole, cerkve, džamije... Tam mi kaže ciceron mesto, kjer je Princip ustrelil nadvojvodo Ferdinanda in Sofijo — spočetje svetovne vojne.

Pa si mislim. Tu torej je torišče, kjer se je zganil kamen in drvel v dolino cela štiri leta, preden se je ustavil?... Tu torej je črninik in črnilo, s katerim se je pisala usoda prestolov in državnih mej? Tista ulica tam je preokrenila svet v njegovih tečajih in požrla nešteto bitij...

„Pa recimo sto metrov.“

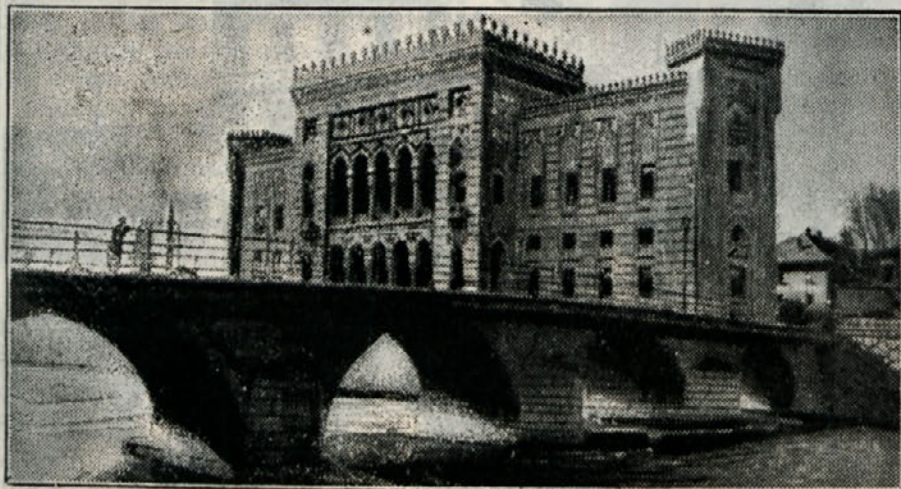
„Kar tako: recimo? Smejali se nam bodo, kdor pozna višino.“

„E kaj?... Nikdo ne bo šel merit.“

Na desno in dalje tja v planino Trbović se vzpenjajo hiše. Čim višje, tembolj so raztresene po skalovju in sede v gručah, kakor piščeta. Kot da je nekdo posejal posebne vrste marjetic po gori se zdi očem ta slika. In vnovič se me je polastilo vprašanje, kako neki žive ljudje, ko pa je tako težko plezati vkreber.

„Kaj niste videli mul po sarajevskih ulicah? One so, ki preskrbujejo vse potrebno.“

Pri sosednji mizi sedita dva mlada človeka. On in ona. Poslušata naše filozofiranje, a ne slišita ga. Zaljubljena sta. Na očeh se jima pozna. On se dotika s prsti njenih mehkih, do ramen golih rok. Ona pa ga gladi po licu, nežno, zaljubljeno z — gobico za puder.

Magistrat v Sarajevu.

Sedimo pri mizi in gledamo. Restavrater nam streže z limonado in malinovcem in turško kavo.

„Mesto pokopališč“, reče nekdo.

In res, v reber leže, vseh ver... muslimanska, židovska, kristjanska. Največ je muslimanskih. Se tu, nekoliko v stran je vse polno tipičnih spomenikov, kamnov s turbani — starinsko pokopališče muslimanov starega Sarajeva.

Na levo so vile. Strehe, kakor razpeti današnji moderni dežniki kukajo iz vršičev akacij, višenj, sliv, fig... Vse v reber do sem, kjer smo mi, do Bendbaše ali Jekova, kakor se imenuje ta višina.

„Kako visoka je Bendbaša?“

Dvignejo se obrazi, zmigajo ramena.

„Kakih petdeset metrov.“

„Z višine petdeset metrov še s človeka ni smetana, ako skoči.“

Vsi molče.

Dalje, nekoliko v stran, tik ob strmini, sedi drug par.

„Kako da ti ljudje tako radi posedajo ob prepadih? Tako, kakor da so na ravnem polju? Saj vendar zadostuje nekoliko neroden okret, pa zdrči tja, kjer postane smetana?“

„To je tukajšnji mentalitet“, pojasnjuje ciceron. „To jim je milo. Nevarnost, to je prijetnost, to je slast... Kaj niste opazili hišic — vasi na visečih strmih pečinah? Ali jih ne vidite tam na Treboviću? Kjer je skala, tam si tukajšnji človek postavi hišico — na ravnem nikoli.“

Majem z glavo. Mika me pogledati tja dol, kamor skačejo... Strašno. V glavi se vrti. A ne odstopam... Lovi me nekaj za srce, nekaj groznega a ob enem prijetnega. Ali je tak občutek kadilcev opija?... Vabi, kakor sirena Odiseja:

„Poskusi... Skoči!“...

(Dalje prihodnjič.)

Podkoren

Ležiš na solnčni trati visoko nekje sredi zelene gore in gledaš zavzet v planinski svet, ki se razgrinja v slikoviti mogočnosti okrog tebe, nad teboj in še visoko nad teboj v samo modro nebo. In se čudiš, da vse to nima jezika, da bi govorilo s tisočerinimi glasovi in proslavljalo samo sebe,

proslavljajo zaradi krasote in silne harmonije, ki je priprosto, a vendar tako umetno razlita nad snežnim gorovjem, nad smejočimi se senožeti in nad ozkimi dolinami. A vendar je povsod mir in da ne vidiš vasice, čepeče doli tesno ob gori, bi mislil, da ni življenja tod okrog nikjer in da je to samo vaza, kamor hodijo počivat ob trudnih urah duhovi iz vsemirja, razpenjajočega se visoko nekje nad belimi planinami.

A tudi tu doli Podkorenem je doma življenje, prav tako življenje kakor drugod — strasti in veselje, obup in žalost, kakor povsod, kamor se je naselil človek s svojimi tisočerinimi skrbmi. Vas je stara in tesno stisnjena ob klanec, ki se pričinja pri Savi in se vzpenja proti Karavankam, ki dosega to relativno najnižjo višino. Njena zgodovina sega daleč nazaj v srednji vek ali pa še dalje. Živela je lepe čase, ko so jo obsenčevali gospodje iz sosedne Bele peči, a še lepše čase je preživ-

ljala, ko se je razvijal ves promet s Korotanom preko korenkega prelaza in je držala ravna cesta na Podklošter in Beljak in še dalje proti Dunaju ali pa v prijateljsko Zilsko dolino. Prelaz ni hud in strm, položno se dviga po gori do samotnih Poljan, kjer je bilo včasih zatočišče rokovnjačev, rokomavhov, beračev in ciganov ter drugih ljudi, ki so živeli od božje milosti in tujih žepov. Promet na tej cesti je bil velik in bogat in vas je udobno živela na račun tega prometa. A po otvoritvi železnice je utihnilo to bogato življenje; vas je pričela samotariti in životariti v gorski zapuščenosti, kakor igrača, ki so jo zavrgle razvajene roke.

ln je samotarila do sedanjega časa, zakaj bližnja Kranjska gora je prevzela od nje ves nekdanji promet in je znala usmeriti ves tujski promet v svojo stran. Toda ker le ni bila kos vsemu navalu, ga je morala odstopiti tudi Podkorenu, ki se je v zadnjem času zavedel, da lahko igra še važno vlogo pri velikem razvoju našega turizma in sporta. Narava ga je obdarovala z vsem, česar je treba in kar zahteva od nje moderno človeštvo. Njegova okolica je pristno visoko-planinska in izrazitejša nego doli v Kranjski gori, in kar je glavno, Podkoren je še vedno ves prožet od tiste domačnosti, ki jo zaman iščeš po tujih letoviščih. Komforta ne boš iskal in ga tudi pogrešal ne boš prav nič — oklenil se boš narave in ljudi, ki so še daleč od sebičnosti in jim v srcu še vedno živi tisto človekoljubje, ki je bila nekoč glavna krepost naših planinskih prebivalcev.

Za vasjo, v samotni ravninici se zbira Sava v močvarah, ki so zrastle iz nekdanjega jezera. Visoko bičje pokriva ves ta kraj, tiha in melanholična romantika molči nad tem svetom in ta mir motijo samo kriki divjih rac, preganjajočih se nad močvirjem, in monotono ropotanje vlaka, drdrajočega kraj zelene šume proti Ra-

Podkorenski pofoškarji.
(Glej stran 186).

Koča na Vršču.

tečam ali Kranjski gori. Kakor vesela misel gleda sem dol skalnata Ponca, kadar jo srebré solnčni žarki ali pa mesec, ki se plazi okrog črne glave Vitranca, vzpenja-jočega se s svojimi skrivnostnimi gozdovi prav nad jezercem.

Ob tesni Nadižini soteski vodi odtod pot do največje korenske atrakcije — do Planice. V svojem početku in v svojem razvoju so napravile gore tod majhen, ozek ovinek — zašle so preveč na levo, a so se premislile in so se vrnila na svojo začrtano pot. In tako je nastala Planica, za koje nadvlado se zdaj bore vse tri sosedne vasi. Planica pa je tudi vredna, da si jo človek ogleda. Če radi drugega ne, pa zaradi izvira Save, ki pod imenom Nadiže bruha visoko gori iz skale. Vsa pokrajina je kakor izklesana in brez nerodnih motivov, ki bi motili utis celokupne slike. Na levi strani strmé vate čudno nasekane skale in stene Vitranca, Ciprnika in Slemená, a na desni široki in velikanski skladi treh Ponc, raztegajočih se gor do Kotovega vrha. Ozadje zapira z navpičnimi in kolosalnimi stenami Mojstrovka in prekrasni Jalovec s svojimi širnimi, iskrečimi se snežišči. V dolinici pa zelenje in tiha planina, koder pozvanjajo živinski zvonci; kraj nje pa šumi po ozkemrodu Savanadiža, ki priteka tik nad planino iz črne špranje in se usipa čez visoko, belo skalo. Človek sedi tam in uživa — uživa v tem miru in se čudi, da more živeti sredi blaznega vrvenja tam doli nekje med svetom, ko je vendar tu mir, ki ga pač ne najdeš nikjer drugod.

Podkoren se še ni razvil toliko, da bi bil kos večjemu navalu tujcev. In mogoče je uprav to, kar ga dela še bolj privlačnega in mikavnega, in se prikupi vsakemu,

ki preživi nekaj ur v njem. Samota in mir počivata med njegovimi hišicami, ki so raztresene skoro brez smotra ob cesti; dasi niso zidane ali postavljene v določnem stilu, tvorijo vendarle nekako idilično in harmonično celoto, ki blagodejno vpliva na oči. Posebno še s poljanske ceste, ko stojiš na višini in gledaš v dolino, ki jo je zasekal potok Krotnjek, ki drvi izpod korenskega sedla proti Savi. K temu potoku so stisnjene skoro vse hišice, tako tesno stisnjene, da se čudiš in ne razumeš, da jih ob hudi uri potok že davno ni odnesel daleč v ravnino. Slikovito se razteza vas po zadnjem odrastku Karavank, kakor odsekana obstane doli ob Savi, ob polju, ki se nagiba položno proti Kranjski gori. In to sliko obroblijo zelene in skalnate gore, od temnih gozdov Vitranca, od dehtečih senožeti solnčnih Karavank, od prepadov Sprednje Ponce pa doli do divjih, razsekanih sten Prokletih polc.

Zopetni pomen Podkorena leži še v bližnji bodočnosti. Kranjska gora je pretesna, da bi mogla sprejemati vedno številnejše goste, in nima zadostnega prostora, da bi se mogla še dalje razvijati, kakor zahtevata čas in kultura. Morala se bo nasloniti na bližnjo okolico in stopiti z njo v najtesnejšo zvezo. Pri tem pa ji pride Podkoren prav prilično in kakor zanalašč na pomoč. Zakaj Podkoren ima na sebi vse pogoje letoviškega kraja; narava ga je obdarila z vsem in treba mu je samo izkoristiti naravno bogastvo in imeti samo resno voljo in polovico energije, ki jo je pokazala v zadnjih letih Kranjska gora, pa bo živel spet v onem sijaju kakor takrat, ko so se vozili skozi njega kralji in cesarji in se radi ustavljali pod njegovo gostoljubno streho.

Josip Vandot.

Zgoraj: Jalovec, spodaj: S Prisojnikove stene.

Obrazi iz ljubljanske drame

Silvester Skerl:

Vida Juvanova

Tudi Vida Juvanova je zrastle iz gledališča. Toda med tem ko se Mira Danilova razvija v istem pravcu kakor njena mati, čeprav na drugi bazi, je Vida Juvanova že po svoji naravi v najostrejšem nasprotju s svojo materjo. Kakor je Polonica Juvanova temperamentna, vročekrvna

In to dobo deklitstva, to najljubkejšo dobo ženskega življenja, nam zna predstavljati Vida s toliko resničnostjo, da nas nikoli na odru ne razočara. Pri-tajeno, zadržano, nosi v sebi vse življenje, ki je zanj napočilo. Vse začudene so njene velike

oči, plahe in kakor v trepetu pred neznanimi čudesi so njene ustnice.

Lahko rečem, da izpolnjuje Vida svoje mesto v ansamblu kar najbolje in le to bi si želeli, da bi svoj glasek še nekoliko negovala, da bi odkrila še kaj tonov v njem, da bi znala stopnjevati, modulirati svoj organ in da bi znala z njim ravnati še spretnješe kakor doslej.

Res, ne bi škodilo Vidi nekoliko več spretnosti v tehničnem pogledu, pa — kje in kdaj naj bi si jo bila pridobila? Ali ima priložnost? Ali se kdo v našem gledališču zanima za take stvari, zlasti pri mlajših močeh, na katerih bo v kratkem že slonela pretežna večina ulog? Že danes morajo igrati mlajše moči uloge, katerim fizično niso dorastle — ne po

svoji krivdi, ker v tem pogledu mislim da bi morala skrbeti uprava gledališča za potrebno šolo. Gledališče ni samo za danes in jutri, ampak danes vsajeno bo čez leta zorelo...

Nisem mislil zaiti tako daleč. Hotel sem ostati pri Vidi — a vselej, kadar govorim o naših talentiranih mladih močeh, moram gledati kako se maščuje kratkovidnost uprave v pogledu naraščaja in kako se bo še hujše ta kratkovidnost maščevala pozneje.

Vida nam pa zaigra Julijo in si postavi nov mejnik na svoji težavni in prelepi poti.

Mire Danilove in Vide Juvanove zamenjan, kar Opomba uredništva.

in energična, tako je Vida plaha, sentimentalna in mehka.

Že s svojo zunanostjo predstavlja Vida nežno, tenko in tiho pojavo. Bleda, plašna, iz otroških oči zroč, je Vida ka-

kor nalašč ustvarjena za sentimentalne in mlade ljubimske uloge.

Komaj nekaj let je, odkar je prišla k ljubljanski drami po kratkem začetniškem angažmanu v Subotici. In ni se ji bilo treba mnogo boriti za svoje mesto, ker je tedaj ljubljanski ansambl močno pogršel igravke, kakršna je baš Vida. Tako je pripisati srečnemu slučaju, da se je mogla mlada igravka tako zgodaj uveljaviti.

Značilno je, da stre-mi mlad igravski talent od vsega početka za specializacijo in gledališče samo je v svoji prvi dobi zahtevalo specializacijo kot osnovno pravilo. Imenovali so to „stroke“. Bila je stroka navke, junakinje, komične starke itd. Danes se gledališče teh strogih pravil ne drži več kot nekdanj, kar priča o njegovem razvoju, ki gre v komplikacijo, kakor vsak razvoj. A mlad talent, ki se pojavi v gledališču, ne uspeva drugače, kot če se drži tiste posebne „stroke“, za katero ga je priroda že na zunaj primerno opremila.

Tako je postala Vida igravka „navivne“ stroke v našem ansamblu. Njena igra, v kateri se nam često predstavlja napol kot otrok, napol kot mladenka, je prežeta notranje veličine živega bitja, ki dorašča, živega bitja, ki odlaga svojo prirodno nagonsko prostodušnost pod dojmom telesnega preobrata, pod vtiskom družabne kulture, v katere čvrsto kovani krog jo sili družba.

Pomotoma je pri natisu vrstni red opisov naj blagovoli čitatelj upoštevati.

Mira Danilova

Da je tako rekoč že od rojstva pri gledališču, ni treba posebej poudarjati: Danilova je. Če je kdaj potreboval režiser otroke na odru, je vzel seveda Danilove. Pa tudi sicer je rasla Mira med garderobo, kulisami in v vzdušju šminke. Kaj pa naj postane drugega kot igravka?

Morda je res tako in je Mira Danilova nastopala dolgo časa le zato, ker je bilo to nekako samo po sebi umevno, zlasti pa še, ker je ljubila gledališče s tako ljubeznijo, s kakršno se oklene občutljivo dete svoje oboževane mamice.

Toda z doraščanjem in dozorevanjem so prišla spoznanja. Stvar ni bila več tako sama po sebi umevna. Treba je bilo stopiti vase. Oglasila se je v Miri zavest, sprevidela je in odkrila vsaj v obrisih, kar je poprej čutila le nagonsko in iz vaje. Pol leta je prebila na dunajski akademiji in vrnila se je vsa drugačna kot je bila odšla. Dunajska šola je tehnično ni izpopolnila, ker za dovršitev v tem pogledu je pol leta premalo časa. Pač pa je kratka doba, v kateri se je Mira resno posvetila sama po sebi, pripomogla mladi članici našega gledališča do tega, da se je našla. Odsorej Mira ni igravka samo po naključju, marveč z vso upravičenostjo, ki jo nudi človeku odkritje samega sebe, oziroma odkritje svojega poklica in svojih sposobnosti.

Kakor si od prvega časa svojega angažmana po vojni do te dobe Mira sama o sebi ni bila na jasnem, tako si tudi nihče drug pri gledališču — niti pri

upravi, niti v režiserskem kolegiju — ni vzel muje, da bi skušal pravilno plasirati mlado igravko. Silili so jo igrati sentimentalke, ljubimke, princeze v otroških igrah — in vse te je igrala povprečno. O kakem pomembnejšem uspehu do njenega odhoda na Dunaj ne moremo govoriti.

Skrbinšek pa je imel zopet priliko, pravilno uvrstiti mlad talent v ustroj gledališča. Pod njegovo režijo je odigrala kmalu po svojem povratku z Dunaja lady Milfordovo v Schillerjevi igri „Kovarstvo in ljubezen“. Od tedaj je njena pot jasno začrtana. Mira se razvija za velike tragične vloge in le od njenega tehničnega razvoja, ki mora hoditi vspešno z njenim splošnim razvojem, je odvisna njena bodoča karijera pri gledališču.

Zaenkrat je še prešibka, da bi se mogla poskusiti v klasičnih ulogah, a v modernem repertoarju je že nekaj požela, obilo žetve jo pa še čaka.

Prikupne zunanosti, srednje velike postave, se odlikuje na odru po svoji prožnosti in svežini. Njen organ,

ki je nekoliko zastrt, potrebuje še mnogo nege, vendar je že zdaj ugodna temna barva v njem, ki obeta da se ji glas razvije v zvočen alt.

Če se vodstvo gledališča zavzame zanjo, če je ne sili v vloge, kakršnih je žal v svojo škodo že premnogo odigrala, ampak če jo pravilno zaposli, nam postane Mira Danilova nekdanja nositeljica tragičnega repertoarja, da je bomo vsi, ki ljubimo gledališče, lahko veseli.

Slavko Jan

Pisati o mladeniču, ki po splošni sodbi — in vsakdo, ki ga je le enkrat videl na odru, se glede Slavka Jana rad pridruži tej sodbi — izredno mnogo obeta, je prav tako zapeljivo, kakor težavno. Vidiš začetek, temelj, in si v duhu predstavljaš dovršeno stavbo, z vsemi okni in vrati, v vsej njeni veličini. Ni dvoma, da bo stavba zrasla po zakonih, ki so že v temelj položeni — in vendar, kdor bi hotel opisati kar še hrani bodočnost, se vkljub vsemu prav lahko zmoti. Zato si rajši oglejmo поблиže temelj, ki je pred nami, ne spuščajmo se v drugo in bodimo veseli, da moremo gojiti nado, da vznikne iz tega temelja kar najlepšega si predstavljati moremo.

Slavko Jan je prišel h gledališču pred petimi leti, po dovršenem dveletnem tečaju ljubljanske dramatične šole, kjer mu je bil Lipah glavni

učitelj. Koliko je pridobil v tej skromni šoli in pa pozneje v družbi Cirila Debevca, je vse, kar je prinesel zraven svojega lastnega bogastva v gledališče. Ni pretirano govoriti v tem primeru o bogastvu, ker je Slavka Jana priroda resnično bogato obdarovala. Poleg prijetne, krasno raščene postave ima Jan očarujoč, mehak baritonalen glas, ki mu je treba še prav malo šole, ker je že zdaj sposoben lepe, dovršene modulacije, ki je točen v intonaciji in le včasih, na priliko v daljših govorih, zaide v monotonost, to pa bolj vsled še nedostatne zrelosti igravca, kot pa morebiti iz nesposobnosti govornika.

Mlad je — štiriindvajset let. Kakor nalašč za ljubimca, za junaka ustvarjen. Res je tudi prišel v kratkem

času do svojih prvih ulog v tej smeri. Odveč je govoriti o tem, da je prodril in da je vidno rasel od

uloge do uloge. Seveda, njegova pot se je odpirala bolj slučajno, po naključju, kot prevdarno, ker je že tako pri nas, da ti pomaga kvečjemu slučaj, da bi pa kdo ravnal poti, smotreno ravnal — tega žal pri nas še ne poznamo. A bodi temu kadarkoli, — Jan je prišel do svojih ulog, bodisi, da je igral Ferdinanda v „Kovarstvu in ljubezni“, ali pa ljubimca v „Nedeljskem oddihu“, bodisi, da je igral najmlajšega otroka stilmondskega župana.

Ni čuda, da so ga najbolj mikale uloge iz klasičnih komadov — verzi mu teko gladko, prijetno, ker ga prekrasen organ vprav vabi, da se preizkusi v vezani besedi, v vznešenem govoru. Tudi v tem pogledu se mu izpolni srčna želja, ki jo je dolgo nosil v sebi: Romeo.

A zdaj se že očituje tudi resnejši, ugibanj polni značaj pravega igravca. Puhloglavi, a lepi gospodiči, „ljubimci“, ki niso nič drugega kot zaljubljeni, ga ne privlačujejo več. Hoče se mu že karakterizacije, hoče se mu že problema, Jan je že na poti, da odkrije v sebi več nego lepoto svoje postave in ugodje svojega prijetno zvonečega glasu. Jan je na poti, da odkrije v sebi človeka, ki ima raz odra kaj povedati, ki ima lastna doživetja.

Tako smo priča krasnemu razvoju, ki se nam prav plastično prikazuje v vsaki novi Janovi ulogi. Vedno širše postaja njegovo umetniško obzorje, vedno bolj sili v globino, katera prav za prav predstavlja urednost in veličino pravega igravca.

Oton Berkopec:

Neznana deklica

S svojo drobno ročico je mahnila v pozdrav,
pa nisem vedel komu —
ves čas sem ji gledal v oči
in sem se zbal — —

Mogoče je bilo kar tako —
radi pomladi in cvetja,
mogoče jo je poslalo nebo
in je poznala moje žalostne dni.

Kakorkoli že naj bo.
Od tedaj mislim na njo vse dni
in vedno zrem njene tople oči,
njene lepe oči in blede obraz,
ki bo vedno v uteho
mojim žalostnim dnevom — — —

Oton Berkopec:

Daleč je romala duša tisti večer - - -

Daleč je romala duša tisti večer
in ti nisi slutila moje bolesti —
velika je bila ljubezen
in čudežno lepa spomlad — —

Mislil sem vedno. Saj pojdeš z menoj,
enkrat bi rad ti pokazal moj svet:
daljne, izjokane sanje — — —

Iskal sem te, čakal vse dni,
celica tiha bil je moj dom
in ti si bila moje duše sladkost.

Dekle, usliši mojo mladost — — —

Danilo Gorinšek:

Trpljenje

Da bo sred strojev, žic in radioanten
ljudem izpolnjen davni sen,
o, bridka zmotal

je strojem služil žive dni,
a ko jim dal poslednje je moči,
— utihnilo mu je srce...

O davni sen, — ti dobri človek moj —,
boš li izpolnjen, ko bo človek stroj.
Ker bil je človek, — joj gorjél, —

O sredi strojev, žic in radioanten
boš li izpolnjen davni sen, —
— ti dobri človek moj??

Lev Nikolajevič Tolstoj

Grof Lev Nikolajevič Tolstoj je bil rojen dne 28. avgusta po našem, ali 9. sept. 1828. po pravoslavnem koledarju kot najmlajši izmed štirih sinov.

Po Tolstojevi izjavi je bil prednik njegovega rodu Danec Pick, ki je po svojem prihodu v Rusijo porušil svoj priimek; po mnenju geneologov pa Nemeec Indrig, ki je po prestopu v pravoslavje sprejel ime Leonti. Šele v četrtem rodu je dobil nek član te rodovine radi svoje postave priimek Tolstoj.

Tolstemu je umrla mati, ko je imel dve leti. Po njeni smrti so bili otroci izročeni varstvu tete grofice Osten-Socken. Ko se je družina preselila v Moskvo, je umrl še oče, leta 1837. Otroke so poslali na deželo. Tri leta nato je umrla še teta.

Mlajši izmed otrok so bili nato izročeni drugi teti, ki je živela v Karame. Ta je vse svoje življenje posvetila grofu Leonu in njegovi rodbini. On se spominja njene dobrote v prvem poglavju svoje „Izpo-vedi.“

S petnajstim leti je odšel na univerzo, kjer je bil eno leto na fakulteti orientalskih jezikov, dve pa na juridični fakulteti. — Gnan od želje pomagati svojim kmetom, je zapustil univerzo in odšel na svoje posestvo v Jasni Poljani. — Leta 1851. je obiskal svojega brata, ki je služil v Kavkazu in to je dalo njegovemu življenju novo smer. Pod vplivom okolice in pod raznimi drugimi vplivi je želel ostati tam. Ker pa tega ni mogel storiti kot civilist, je stopil v vojaško službo kot junker. V Starem Litovskem ob Tereku je preživel dve leti do izbruha vojne proti Turkom.

V tej dobi je začel pisati. Tu je napisal načrt za svoje „Kozake“. Ko je izbruhnila orientalska vojna, je bil Tolstoj na lastno prošnjo dodeljen aktivni armadi ob Donavi. — Tu je začel pisati svojo „Mladost“, ki je bila končana šele čez dve leti. — Spisal je tudi tri skice „Sevastopol“, ki so vzbudile v domovini veliko pozornost.

Po sklepu miru v orientalski vojni, je odšel v Petrograd, kjer so bili družabni krogi vzhičeni nad njim. Tu so ga sprejeli v svoj odlični krog književniki Turgenjev, Gončarov, Grigorovič, Pručnin in Ostrovski. Tolstoj pa se je petrograjskega življenja kaj kmalu naveličal in se je vrnil v Jasno Poljano. Življenje v prestolici se ni ujemalo z njegovimi ideali. — Ker je bil slabotnega zdravja, je bilo naročeno njegovemu sosedu Turgenjevu, naj pazi nanj. Od vseh književnikov je bil najbrže Turgenjev njegov najboljši prijatelj, dasi je bil često prednost njegovega zasmehovanja. Sploh je bil način Tolstojevega govorjenja skoro vedno sarkastičen.

Dokler je živel na deželi, je pisal v omejenem obsegu o svojih idejah. — Leta 1857. je potoval v inozemstvo. V Parizu je videl usmrčenje z giljotino, kar je napravilo nanj silen vtis. Ko se je vrnil, je napisal kake tri povesti, nato pa se je posvetil vzgoji svojih kmetov.

Leta 1862. se je poročil. Njegova žena Sofija Andrejevna je bila hči nemškega zdravnika Borsaa, ki je živel v Moskvi. V družini so govorili običajno angleški, zlasti z otroci. — Tolstoj je bil velik prijatelj športa in strasten lovec. Veselje do tega veje iz vseh njegovih „Kozakov“, iz najboljših

poglavij „Vojne in miru“, kakor tudi iz „Ane Karenine“.¹

Jasna Poljana ima nerodovitno zemljo, zato je dal Tolstoj mesto žita in rži zasadi po vsem posestvu borovce, misleč ga izročiti otrokom v boljšem stanju, kot ga je podedoval sam. Hiša je zidana in stoji na mali vzpetosti ob prekrasni aleji borovcev in lip. Za hišo so hlevi, gozdi in polja.

¹ Za Tolstojevo 100 letnico je izdala Zvezna knjigarna v Ljubljani prevod Vladimira Levstika „Ana Karenina“, knjiga v krasni opremi, ki jo vsem toplo priporočamo.

Lev Nikolajevič Tolstoj.

Navdihnjen po čitanju Auerbachovega romana „Ein neues Leben“, je otvoril šolo za svoje kmete in se je začel zanimati za njih težnje. V tistem času je bilo v malem kraju desetisočih prebivalcev jedva štirinajst dobrih šol, poleg desetih manjših, kjer so poučevali cerkovniki in stari vojaki.

Šola, ki jo je ustanovil Tolstoj, je bila dvonadstropna, zidana hiša na njegovem posestvu, ki je bilo le nekoliko oddaljeno od vasi. — Bila je odprta zjutraj in zvečer ter je imela povprečno le 40 učencev dečkov in deklic. Nekateri izmed njih so prihajali iz zelo oddaljenih vasi, ker jih je mikala svoboda pouka in dober glas šole. V zadnjem letu njenega obstoja so poučevali štiri učitelji, a često tudi Tolstoj sam. Nekaj časa je prebil tu vse večere. — Pouk je bil v ruščini. Učili so se predvsem svetopisemskih zgodb, petja in risanja. — Šola je uspevala samo tri leta. Temu ni bil kriv Tolstoj sam, temveč premajhno število otrok. Po napačnem tolmačenju ministerske odredbe je bilo prepovedano otvarjati nove šole, če se je zdelo vladi, da je število otrok premajhno.

V zvezi s svojo šolo je izdajal Tolstoj mal časopis z naslovom „Jasna Poljana“. V njem je pisal o me-

todi svoje šole, o nazorih izobraževanja in v splošnem o poizkusnih delih in nalogah svojih učencev.

Tolstoj je deloval v znamenju napredka, a bil je pri tem zelo kritičen. Imel je opraviti s prirodnimi, kmetскими, popolnoma neukimi otroci. Dal jim je voliti tisto pot napredka, ki jim je ugajala.

Njegova šola je bila prosta, ker ni poizkušal uvesti vanjo reda in discipline. Učili so se le takih predmetov, ki so jih zanimali in to le dotodaj dokler so jih zanimali. Tolstoju je bilo zelo važno vprašanje: kako naj uči ali kaj naj uči. K rešitvi tega vprašanja mu je pripomogel neke vrste pedagoški takt, ki ga je občutil v svoji gorečnosti za stvar. — Zdi se, da je uporabljal Tolstoj za vse otroke neke vrste arabsko ali sploh orijentalno metodo.

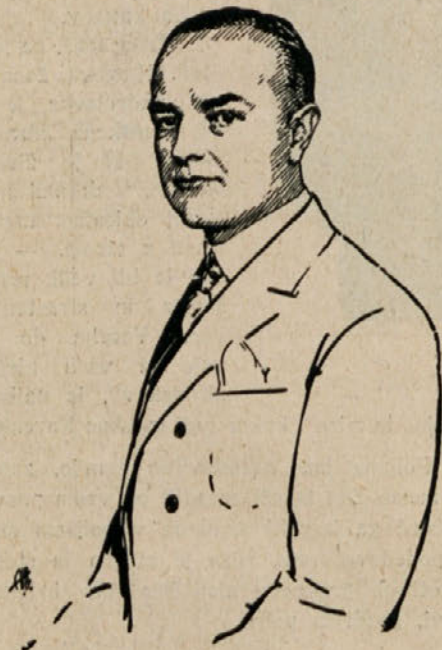
Učil je, da ima vsak človek izmed naroda enako pravico do uživanja umetnosti; bedni in trpeči morda še večjo kot oni, ki živijo v razkošju in brezdelju.

Tolstoj je izjema v ruski literaturi, ker je hkrati pisatelj in član družbe, ki jo ume opisovati in slednjič zato, ker je povest njegove družine v nasprotju z njegovimi verskimi in socijalnimi nazorimi.

Maksa Samsova.

Jubilej pionirja svetovne industrije

Meseca junija je slavil dr. ing. h. c. Schicht 25-letnico svojega dela. Kot šef in vodja enega največjih podjetij svoje stroke na svetu, uživa dr. Schicht ne

samo v svoji domovini v Češkoslovaški, temveč daleč preko njenih mej največji ugled kot poznavalec gospodarskih prilik, predvsem kemijske industrije.

Dr. Schicht je rojen 1. februarja 1880 v bližini Liberca v severni Češki. Po srednji šoli je študiral na Tehnični visoki šoli na Dunaju in Charlottenburgu, kjer je upravil započel z delom na doktorski disertaciji, ko ga je v letu 1903 pozval njegov oče, da stopi k takratni tvrdki Georg Schicht kot kemik. — V tem času so se vršile v praksi velike spremembe v metodah industrije masnih spojin. Zato je hotel njegov oče, da ga čim prej dovede v direktni stik s praktičnim delom.

Po smrti svojega očeta je prevzel Dr. Schicht vodstvo tvornice kot predsednik delniške družbe; kot zanesljivi sodelavec mu je bil njegov mlajši brat Georg Schicht. Sinova sta vložila vso svojo moč, da očetovo delo nadaljujeta, pri tem uvažujoč ves potek moderne kemije. Tako je dr. Schicht zgradil v letu 1908 prvo tvornico za stiskanje masti na evropskem kontinentu. Vojna je veliko spremenila načrte dr. Schichta ali še več pa preobrat. Njegove tovarne na Češkem so bile z enim udarcem odrezane od svojih prodajnih tržišč v Avstriji, Jugoslaviji, Madžarski itd. Vse te zapreke je obvladal njegov podjetni duh in nihče ni bil bolj na mestu, kakor on, da stopi na čelo zveze tamkajšnih industrijcev.

Kot priznanje njegovih zaslug na polju kemijske industrije podelila mu je Tehnična visoka šola v Brnu naslov Dr. ing. h. c.

Visoki ugled, ki ga je dosegel Dr. Schicht tekom svojega 25 letnega dela, je dokaz za njegovo uspešno in plodonosno delovanje.

Slike Mihe Maleša:

Desni sliki: (klišeja last „Dom in sveta“).

Zgoraj risba. Portret gđne. Malči T.

Spodaj lesorez. Portret.

Levi sliki: Orig. lesoreza.

Charlie Chaplin

(Zanimive zgodbe iz življenja velikega umetnika z ozirom na njegov najnovejši film „Cirkus“.)

Najslavnejši filmski umetnik sveta je končno srečno prestal najtežjo krizo svojega življenja. Celo leto dni je bila afera z njegovo ženo predmet senzacionalnih in pretiranih časopisnih člankov, celo leto je moral gledati Chaplin svoje ime tiskano v vseh časopisih v zvezi s pretiranimi vestmi o rodbinskem škandalu. Bajno visoke vsote je žrtvoval raznim odvetnikom, za sodne

razprave, za plačo svojega tehniškega in igralskega osebja in vrhu tega je počivalo vse delo v njegovih ateljejih skozi dobo polnih osem mesecev. Tri leta so že pretekla od kar je zagledal beli dan zadnji Chaplinov film, a novemu velikemu filmu „Cirkus“, na katerem je baš delal, je manjkalo le malo do izgotovitve. Tu pa se je naenkrat zaznalo za afero. Kako je delovalo na Chaplina osem mesecev brezdelja, duševne muke in trpljenja? Ali so mu ostali zvesti njegovi pristaši in prijatelji? Ali je ostala ohranjena njegova sposobnost ustvarjanja? Prav nenadoma in nepričakovano se je povrnil v Hollywood; le redkokedaj se je prikazal na ulici; šele kasno ponoči je prišel v kavarno Henry na boulevardu. Ni zahajal v

nikako družbo, popolnoma sam se je vrgel na delo, da čimpreje izgotovi svoj film. Samo eno bitje na svetu je imelo tedaj priliko videti in opazovati, dali je Chaplin vsled svoje duševne depresije izgubil na življenski moči: to je bila njegova zvesta igralska družica Merna Kennedy.

Zanimivo je, kako se je Chaplin seznanil s to igralko, ki je postala slavna vsled njega samega; zgodilo se je tako: Pred kakimi desetimi leti sta stali na neki ulici v Los Angelosu dve deklici. Razkuštranih las, rdečih lic, z raztrganimi nogavicami in z velikim kosom čokolade v ustih sta opazovali snimanje neke filmske scene z malim človekom v žaketu in z ogromnimi raztrganimi čevlji na nogah. To je bil Chaplin. Deklici sta se

smejali njegovim burkam nadvse pristrčno, tako da sta vzbudili Charliejevo pažnjo in da je isti po končanem snimanju pristopil k njima in se pričel ljubezljivo pogovarjati z deklicama. Takrat se mu še od daleč ni sanjalo, da bo ena teh deklic postala njegova filmska partnerica, a druga — njegova soproga.

Prešlo je par let in nekega dne je posetila Merna

svojo šolsko tovarišico Lito Gray-Chaplin na njenem domu. „Kaj delate sedaj,“ jo vpraša radovedno Chaplin. „Igram pri Masonu v neki muzikalni komediji“ je odgovorila sedemnajstletna deklica, ki je tedaj nastopila po raznih kabaretihi, da se je mogla s tem preživljati. Njeni razkuštrani lasje so bili sedaj spremenjeni v krasno „bubi-frizuro“, na licu ni bilo več nikakih sledov použite čokolade in tudi nogavice so bile cele in najfinejše kakovosti. Prav kmalu po tem posetu in razgovoru je postala Merna Chaplinova partnerica v njegovem najnovejšem filmu „Cirkus“. To je bilo nekako pred tremi leti. Na izredno čuden način in slabimi znamenji se je pričelo s snimanjem tega filma. Merna je nekoč igrala pogrešno nekaj

scen, zakar jo je Chaplin pošteno oštel in ji rekel nekaj osornih besedi. To je bilo dovolj in uboga sedemnajstletna igralka-začetnica je pričela ihteti in plakati. Chaplin se je seveda začel takoj kesati, da jo je užalil, in da bi jo zopet spravil v dobro voljo ji je obljubil, da bo njeno vlogo v filmu znatno povečal. Zvesto je držal svojo obljubo in iz njene uprav malenkostne vloge, katero je imela Merna začetkom v filmu „Cirkus“ je kmalu zrasla glavna vloga, istotako velika kakor Chaplinova. Delo je napredovalo zelo počasi; Merna se je morala učiti jahanja kakor prava cirkuška umetnica, morala je znati plesati in izvajati razne cirkuške akrobacije. Čez leto dni, ko sta bili izdelani dve tretjini filma se je nenadoma zaznalo za afero v rodbini. Charlie je popustil

vse svoje delo; pobegnil je v New-York in vzel s seboj le izgotovljene posnetke novega filma. Ko so naslednjega jutra prišli igralci pred atelje so ga našli zaklenjenega in vhode zasedene po detektivih. Osem mesecev je trajalo to stanje. Končno je tudi to minulo in nekega dne se je zopet povrnil Charlie v Hollywood ne da bi o svojem povratku obvestil le enega svojih prijateljev. Takoj naslednjega jutra je pozval k sebi svojo partnerico, pre-

gledala sta dekoracije, ki so še vedno stale na onem mestu, kjer so jih ostavili zadnji dan snimanja. „Takoj moramo začeti z delom, takoj, takoj“ je vzkliknil Chaplin. Naglo sta se našminkala in še isti dan izgotovila tri najtežje scene. Chaplin je delal kako še nikdar poprej. Bojazen, da ga je filmska publika zapustila in mu obrnila hrbet je bila popolnoma neosnovana. Dan na dan je prejemal pisma najrazličnejših njemu popolnoma nepoznatih ljudi, ki so ga v najlepših izrazih prosili in rotili naj nadaljuje s svojim delom in naj izgotovi čimprej zopet kak film. Pisali so mu, da se od onega časa naprej, ko so videli njegov zadnji film, niso več od srca nasmejali. Vidno je bilo torej, da mu je ostala publika zvesta in to ga je le še bolj spodbujalo k delu in ustvarjanju. Končno je film ugledal beli dan!

Cirkus! Že ime samo vzbuja vsepovsod senzacijo in zato se ni čuditi, da romajo cele procesije radovednežev, staro in mlado na prostor, kjer se polagoma dvigajo šotori, kjer se uvrščajo v gotovem redu cirkuški vozovi, iz katerih se čuje rjovenje divjih zverj, levov in tigrov. Tudi Charlie, ki je slučajno brez dela in brez vsake strehe hiti tja in se radovedno potepa po ogromnem cirkuškem prostoru. Nenadoma je čisto po nedolžnem vpleten v neko žepno tatvino in da se izogne vsem neprijetnim posledicam, se skrrije pred njegovimi zasledovalci v neki cirkuški šotor. Tu ga izsledijo nastavljenec cirkusa in ko mu ubogi Charlie potoži svojo nedolžnost, ga sprejmejo k cirkusu. Opravljati je moral najnižje posle, snažiti hleve, hraniti in napajati divje zveri in pomagati pri vsakem delu. Pri tem pa je spoznal hčerko ravnatelja cirkusa in se v njo blazno zaljubil. Toda ta je zaljubljena v drugega moža, ker niti malo ni slutila, da je ljubljena Charliejeva. Nekoč je izbruhnila stavka med cirkuškim moštvom in Charlie je moral sam izvajati vse točke sporeda; na ta način je seveda postal čez noč nenadomestljiva cirkuška sila. Ravnatelj cirkusa pa je surova brezčutna narava, kar mora čutiti tudi njegova hčerka na svoji lastni koži. Pri nekem nastopu jo je oče neusmiljeno pretepel in Charlie je tisti, kateremu je uspelo očuvati deklico pred krutostjo očeta. Nekega dne se je uboga deklica vendar naveličala grozovitosti očeta in mu ubežala. Charlie je zopet tisti, ki jo išče, najde, privede nazaj in prosi nekega plesalca, da jo poroči. Poroka se je izvršila v vsej tišini, brez vednosti očeta in ta je, postavljen pred gotovo dejstvo, moral ugrizniti v kislo jabolko in vzeti svojo hčerko kot plesalčevu ženo nazaj pod svoj krov, da ne izgubi najboljše točke dnevnega sporeda. In ko je cirkus odrinil iz mesta, stopa Charlie žalosten od voza do voza s trdnim sklepom v svojem srcu zapustiti cirkuško življenje in z njim ljubljeno ženo, ki je zanj itak že izgubljena.

To je v glavnem vsebina velikega filma. Vse drugo kar se vrsti od prve do zadnje slike je nemogoče podati z besedami. Tu je nanizanih toliko scen nepisne komike in človeške tragike, da mora ta film vsakdo videti, ga občutiti in živeti v njem.

Vsi prizori so izdelani z doslej nedosežnimi finisami. Sijajna je scena z avtomati, izboren je Chaplin v trenutkih kot čarovnik, višek vsega, pa je prizor v levji kletki. Kralj komikov poleg kralja živali! Z nedosegljivo virtuoznostjo je podana slika ko pleše na železni žici, skratka groteska in komedija velikega štila. Zato se ni čuditi, da je Chaplinov „Cirkus“ žel po vsem svetu take triumfe, kakor jih še doslej ni dosegel noben film.

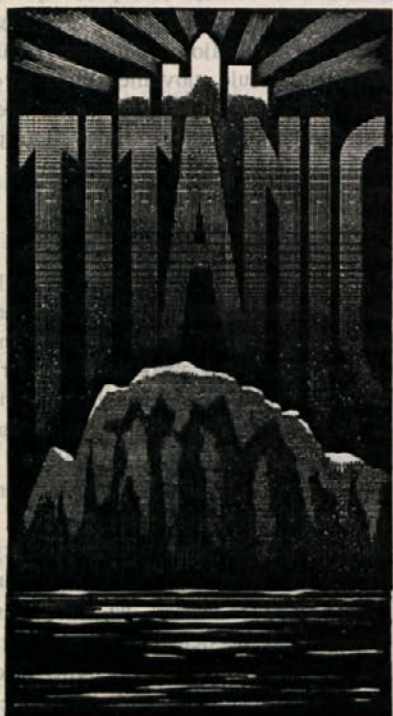
»Etoile«

**gorčica (senf)
je najboljša!**

Dobi se v vseh specerijskih in delikatesnih trgovinah.

Titanic - mesto sanj

Mesto sanj

Mirno in enolično potekajo dnevi Johnu Breenu, dan za dnevom eno in isto; v jutru naklada opako na ladjo svojega očeta, nato plove z ladjo nizdol po reki Hudson do novega stavbišča, kjer zopet razklada svoj tovor, a ponoči vlačí remorker ladjo nazaj po reki na svoje prvotno mesto. Odkar se John spominja, nikdar nikake spremembe, vedno enolično delo dan na dan. Le eno željo goji neprestano v svojem srcu in to je priti v New York, v to gigantsko velemesto iz železa in jekla.

Nekega dne je prisluškoval pogovoru svojih roditeljev in tedaj je spoznal, da mu mož njegove matere ni rodni oče. In ko je zaprosil naslednjega dne za natančnejša pojasnila, je molčal starec kakor grob.

V naslednji noči je padla gosta megla na reko in njegova ladja je trčila ob večji parobrod ter se potopila; le John se je rešil in po čudnem naključju je prišel v New-York, v kraj siromaštva, zločinov in bede. Raztrgan, lačen in krvav se je opotekal po ulicah, dokler ni prišel k starinarju Lipoviču, kjer so ga sprejeli pod streho na priprošnje lepe domače hčerke Judite. Darovali so mu obleko in čevlje in neki Lipovičev prijatelj mu je preskrbel zaposlitev v amaterskem boksaškem klubu. Toda kmalu je postal pozoren nanj policijski komisar Dick Melton ter ga angažiral za svoj boksaški klub „Samson“. Za našega Johna so napočili težki dnevi: delal je v trgovini starega Lipoviča, treniral je v boksanju, toda kljub temu je bil srečen, ker je užival v bližini lepe Judite, s katero sta se ljubila z vso ognjevito ljubeznijo.

Nekega dne ga predstavi Dick Melton newyorškemu bogatašu Gilbertu van Hornu. Mladenč je napravil nani

najboljši utis in ponudil mu je svojo podporo, da se izobrazi za inženirja. Že od mladih nog, ko je še sanjal o New Yorku in njega orjaških neboderih, je bila Johnova najsrčnejša želja zidati sam ogromne plače in z veseljem je prejel Gilbertovo ponudbo. Po zadnji svoji veliki zmagi v boksaškem klubu je zapustil hišo starega Lipoviča in se preselil v palačo van Horna. Tu pa je mlada Gilbertova nečakinja Jozefina kmalu potisnila Juditino sliko iz Johnovega srca in nato je sledila Johnova zaroka z Jozefino. Postal je inženir, delal pri gradnji velike podzemne železnice, Van Horn pa je odpotoval s svojo nečakinjo v Evropo, da ji nabavi potrebno opremo za poroko. Na povratku je parobrod naletel na ogromno ledeno goro in sledila je katastrofa, katere dotlej še ni beležila svetovna zgodovina. Jozefina se je sicer rešila, toda vrnivši se v New-York, ni hotela ničesar več slišati o poroki z Johnom, ker je bila prepričana, da ljubi Williama svojega rešitelja iz morskih valov bolj, kakor Johna. Potrt in žalosten je zapustil John dom van Horna, ki ga je upostavil po svoji smrti univerzalnim dedičem vsega ogromnega svojega bogastva. John je bil namreč van Hornov nezakonski sin, toda v svoji oporoki je zabranil, da se Johnu to pove, ker je hotel, da se ga spominja le kot dobrega prijatelja brez vsake jeze in mržnje v srcu. Vendar kljub bogastvu ni našel John sreče v denarju. Žalosten in obupan je hotel utopiti svojo tugo v alkoholu v newyorških zabaviščih. Blodel je iz kraja v kraj, dokler ni neke noči onemogel padel pred nekim nočnim klubom. V tem klubu je nastopala kot plesalka mala Judita, ki si je tu služila svoj kruh in vzdrževala svojega bolnega očeta. Lastnik tega

TITANIC

kluba je ravnal grdo z ubogo siroto; ravnokar je sklenila pobegniti, ko je pred vrati našla nezavestnega človeka, ga vzela v svojo garderobo in ko se je John zopet zavedel, je prepoznal v svoji rešiteljici nekdanjo svojo izvoljenko izza mladih dni.

Minuli so meseci. John se je temeljito izpreobrnil. Zopet je dobil vero v življenje in vrnil se je k svoji Juditi. Tesno objeta drug ob drugem ji kaže srečni John mesto svojih sanj, katero namerava zgraditi z denarjem svojega prijatelja Gilberta van Horna.

V tem najnovejšem Foxovem filmu se predstavlja življenje, ritem povojne dobe, boj za obstanek, na kar najbolj slikovit način. To niso fotografski posnetki vseh mogočih kulis, temveč to je mesto vseh modernih mest, sam New York s svojimi ogromnimi neboderi, ogromno zidovje, za katerimi bivajo milijoni in milijoni človeških duš, to je ogromni orjaški promet, delo od jutra do pozne noči, bogastvo, sijaj in razkošje pa tudi največje pomanjkanje in revščina.

Amerika in dežela dolarskih milijonarjev sta za nas Evropejce en in isti pojem. Le malo ljudi je, ki ne bi vsaj enkrat v življenju gojili tihe želje videti pravo lice gigantskega sedeminpol milijonskega vele mesta. In kljub temu je pri tej misli in želji vsakogar objela groza, ker mu je manjkala možnost lastnega predstavljanja, ker si nikdo ne more zamisliti resnične slike življenja in vrvenja ogromne ameriške metropole.

Skozi newyorško pristanišče pridemo v judovski okraj tega mesta; ozke, krive ulice se vijejo okoli hiš. Povsod prevladuje pomanjkanje, revščina in zločin preži

na človeka ob belem dnevu. Ali je to New York bogatih milijonarjev, ali je to mesto, kjer se človek samo pripogne, da vzdigne od tal stolarski bankovec?

In film teče dalje. Pridemo v City, kjer si milijoni nastavlencev s trdom služijo malo vsakdanjo plačo, kjer se špekulira z ogromnimi svotami in kjer lahko postaneš vsak hip ali revež ali milijonar. Pridemo na kolo dvore, iz katerih se vsuje na sto in sto tisoč pasažirjev iz natrpano polnih vlakov. Prepeljemo se na podzemski železnici iz enega okraja do drugega. Vse povsod trdo delo in težak boj za obstanek. Avtomobil s poročnim parom drvi z isto hitrostjo kot voz s krsto, samo da se ne izgubi minute dragocenega časa; vsakih deset minut se sklene nova poroka, o razporokah ni niti govora. Da to je New York! In v tem filmu čutimo utripanje njegovega srca, tu vidimo lepe, razkošja željne žene, sijajne ponočne lokale z vsem bleskom in dovoljenimi ter prepovedanimi užitki, vidimo katastrofe parnikov, železnic, napete borbe boksačev... New York, New York! Toda tudi v tem mestu, kjer prevladuje zgolj razum in suhoparno računanje, čas in denar, tudi v tem kraju vlada nad vsem tem moč ljubezni. V svoje mreže je zapletla ta sila dve mladi srca, George O'Brien, ki je po ogromnem uspehu v velefilmu „Ob zori“ postal eden najprijubljenjših filmskih umetnikov, kraljuje v tem filmu s svojo partnerico čudovito Virginio Walli, ki predstavlja lepo Judito, hčerko ubogega židovskega trgovca. In vse kar obdaja to dvoje bitij in kar posega v njih življenje, vse je prav ameriško s svojimi vrtilinami in slabostmi. Kratka film, ki bo ostal vsakomur neizbrisno v spominu.

Posebnosti plošč tovarne »Perutz«

Plošča „Perorto“ zelena znamka je ortohromatična momentna plošča za vsakega amaterja-fotografa, ki mu je znano, da ne more navadna plošča nikdar podati tisto sliko, ki jo kaže zunanji barvni svet. Kajti pri neortohromični plošči izostane ravno to, kar da sliko življenje: perspektiva, plastika, zračna oddaljenost in poživljeno nebo.

Če je to spoznalo večina ljubiteljev fotografske umetnosti, je k temu spoznaju pripomogla velik del plošča „Perorto“ zelena znamka. Te plošče se odlikujejo posebno vsled svoje velike občutljivosti, veliki brilantnosti in finih stopnjevanih tonov.

Plošča „Perorto“ zelena znamka je posebno priporočljiva v prvi vrsti za pomorske, sportne, planinske in pokrajinske slike, ter za posnetke oseb. Ona podaja tudi brez rumenega filtra povoljno vso barvno vrednost in oblake, čeprav je ortohromatična učinkovitost z uporabo rumenice popolnejša.

Plošča „Perorto“ rujava znamka je vse v enem; ortohromatična, brezpogojno brezobstretna, pri vsem tem pa tako splošno občutljiva, kakor more to biti le momentna plošča. Vsled te idealne združitve vseh teh lastnosti je postala takorekoč univerzalna plošča za vse resne snimke. Noben drug fabrikat ne more vzeti tej plošči te prednosti.

Preje je moral vesten amater vedno nositi s seboj dve ali tri vrste plošč. Danes je s ploščo „Perorto“ rujava znamka kos vsaki nalogi. To navdušeno potrjujejo pred vsem vsi priznani ljubitelji fotografske umetnosti.

Kjer nastopajo močni svetlobni kontrasti in je istočasno potrebna kratka razsvetlitev, je posebno na mestu plošča „Perorto“ rujava znamka. Ona prinaša celo pri dvomljivih protisvetlobnih posnetkih precizno vse svetle tone brez preobžarenja temnih partij in da najbolj razvajanemu fotografu možnost, da se z uspehom udejstvuje na polju fotografske umetnosti. Nadaljna prednost te plošče je, da se more dobiti tudi pri večkratnem obsvetljenju potom pravilnega razvitja popolnoma brezhibne negative, ki se ne ločijo od normalno razsvetljene plošče. Plošče „Perorto“ rujava znamka so posebno uporabljive za snežene pokrajine, za posnetke zimskega sporta, za pomorske slike, umetniške portrete in za snimke notranjih prostorov.

Plošča „Perorto“ rujava znamka ne zahteva nobenih posebnih delavnih metod; razvitje in fiksiranje se izvrši ravnotako, kakor pri vseh drugih ortohromatičnih ploščah. Pogoj je uporaba sveže okisane fiksirne kopolje, iz katere pridejo popolnoma jasne slike.

Posebnost filmov v zvitkih „Perutz“ je, da je v uporabi enak proslavljeni plošči „Peroto“ zelena znamka. S tem postavi film „Perutz“ nekaj posebnega, kar dosedaj še nismo imeli. Pri filmih „Perutz“, ki so visoko občutljivi, lahko delamo ravnotako pravilno z rumenim filtrom, kakor pri ortohromatični plošči „Perutz“. Barvočutnost filma „Perutz“ je vsak čas dokazana na posnetkih, ki se s ploščami ne dajo s pravilnejšim tonom in plastičneje dobiti. Zato je treba to posebnost povdariti.

Tudi Film v skladih „Perutz“ je visoko ortohromatičen ter v vsem podoben plošči „Peroto“ zelena znamka. Uporabljen v vsaki kaseti nudi film v skladih „Perutz“ prvovrsten, zanesljiv in priročen material za snemanje, ki ima to prednost, da je lahek in možnost menjanja pri dnevni svetlobi.

Onim, ki hočejo, ali morajo graditi lastni krov . . .

Arh. Ivan Zupan:

(Ponatis prepovedan.)

(Nadaljevanje.)

V spalnicah je vzdava takih omar še celo priporočljiva. Tudi je to pri naših malih hišicah, kjer so spalnice navadno nameščene v odrezanih podstrešjih, najlažje izpeljivo in se na prostoru prav veliko prihrani. Dobro je, da se take omare, odnosno shrambe za obleko, potom malega okenca direktno razsvetlijo in ventilirajo, kar je to najboljša varnost proti molom i. t. d. Manjše omare se dajo spretno namestiti tudi v srednjih, nenosilnih stenah, ki potem služijo kot fiktivna delitev dveh sob in so te omarice za perilo ali obleko lahko po potrebi od obeh strani dostopne in je zračenje v tem slučaju najpraktičnejše izvedeno.

Vsaka družina ima nebroj stvari, ki se rabijo le na 'svete čase' in zato je takim shranjevalnim prostorom polagati že pri zasnovi načrta posebno važnost, ker ravno takozvane „malenkosti“ napravljajo naš dom udoben in prijeten. Vemo, da je ravno s postavitvijo omar pri naših — že itak pičlo odmerjenih — prostorih največja težava in vemo tudi, da taka vdzelana omara ne stane prav nič več, kakor kupljena. Seveda je treba pri podstrešnih omarah skrbeti za primerno izolacijo, ki pa bi morala itak biti, če bi se tam namesto omare nahajala stena.

Napačno je pri boljših hišah zahtevati dostop v kopalnico direktno iz spalnice. V kopalnici se zbira vlaga in slab vzduh, ki škoduje brez dvoma spalnim prostorom in opremi. Isto velja tudi za oblačilni prostor (garderobo), če je isti predviden. Zato je priporočati, da se med spalnico in kopalnico namesti mal, direktno razsvetljen in ventiliran predprostor, ki veže kopalnico s spalnico in garderobo ter stranišče. Ta predprostor je potem dostopen iz spalnice in prav tako tudi iz veže, da omogočuje vporabo kopalnice in stranišča tudi ostalim članom družine odnosno vabljenemu gostu. S tem je tudi rešeno vprašanje direktnega čiščenja kopalnice iz veže in predprostora in ostane

glavna spalnica v tem oziru nedotaknjena. V kopalnici so nameščene tudi vse umivalne priprave, ki smo jih bili dosedaj vajena v naših spalnicah.

Spalnice otrok bo pač opremiti po družinskih potrebah in razmerah. Misliti je pri tem na najlažjo kontrolo, otrok po stariših ali po tozadevnem osebju. Ako se projektira soba za odraslo deco, potem je ta prostor prilagoditi tudi kot bivalno sobo. In to na ta način, da se postelj pomakne v kako nišo ter se ta spalni kotichek zastre s primerno zaveso in da se tako doseže arhitektonska ločitev spalnega prostorčka z običajno bivalno sobo. Dobro in priporočljivo je ta spalni prostor event. potom oboka ločeni kotichek, direktno razsvetliti ter zračiti in če tudi samo z malim ovalnim okencem.

Sobe služinčadi nameščamo navadno v slemenskem delu podstrešja, ker je to v svrhu kontrole priporočljivo. Pri visokopritličnih hišah pa tudi v podkletnih prostorih odnosno v spalni etaži sami, če je to v varstvo otrok umestno. Dostop v sobo služkinje direktno iz kuhinje, ni priporočljiv in se to praktična samo radi ogrevanja sobe po zimi potom kuhinjskega štedilnika.

V kuhinji je vsekakor namestiti primeren kot, liki takozvane niše in to v svrhu umivanja posode. To omogočuje snažnost v ostalem kuhinjskem prostoru, ker se ta umivalni kot zamore opremiti z betonskim ali umetnim tlakom, z odtočnim sifonom in se stene naokrog lahko oljnato emajlirajo ali obložijo z keramiko. Ta prostorček naj bi bil direktno, potom ležečega in višje vzdanega okna primerno razsvetljen. Montirati bi bilo dve školjki in sicer za mastno in nemastno posodo in gorka voda se navadno izpelje, če ni centralne kurjave, direktno iz baterije, ki je montirana v štedilniku in ki služi običajno tudi kopalnici. Praktično je iz tega umivalnega prostora napraviti ob eni strani dohod v jedilno shrambo, da se stene kuhinje ohrani potrebnim omaram in policam in na drugi strani te niše naj bi bil dohod v prostor za priprave. Ta prostor, ki vsebuje navadno eno ročno kredenco za dnevno namizno orodje, je namenjen izolaciji kuhinjskega vzduha in pare med jedilnico in kuhinjo, ker bi se sicer isti pri direktni zvezi med tema prostoroma neprijetno občutil v vseh bivalnih prostorih.

Kar se tiče vhodov v hišo, bi bilo omeniti le to, da bi se, če ni res stvarnih razlogov, vedno omejili le na enega samega. Saj se da iz malo večjega vetrolova projektirati direktne dostope v kleti ali v druge, hiši potrebne stranske prostore. Le pri luksuznih poslopjih, kjer je zaposlenega več osebja, je umesten posebni dohod do gospodinjskih prostorov i. t. d.

Če je predvidena event. garderoba je isto namestiti takoj za vetrolovom, da se ne pasira predprostor in da se takoj ob vhodu odloži dežno obuvalo, dežnike in drugo. Ta dostop v garderobo naj bo še tlakovan, da je možno hitro in večkratno čiščenje. Tu naj bi se nahajala školjka za umivanje in dostop v stranišče.

V notranji arhitekturi naših sedanjih domov bi bilo odveč govoriti, ker je to individualnost zase in končno gradimo danes samo iz gole potrebe po lastnem krovu in v dobi splošne denarne krize.

Zato bo zaenkrat vsa naša notranja umetnost omejena na dobro proporcijo sob z ozirom na dolžino, širino in višino in na okusno slikanje sten in event. stropov. Edini pripomoček za slikovitejšo zasnovo nam nudijo pomoli, erkerji in slično. Te lahko izrabimo za povečanje sobe ali pa kot arhitektonski učinek ter jih v tem slučaju z eno stopnico dvigujemo in jih s primernim lokom ter slikarijo od ostale sobe ločimo.

Učinkovita je tudi zveza dveh sob potom širokih in zasteklenelih vrat, ker se s tem doseže, da obe sobi kažeta sliko večje sobane in da človek nima občutka tesnosti. Prav posebno vlogo igra razvrstitev oken po sobah. Več oken normalne običajne velikosti v sobi je povečini v kvar harmoniji notranjosti. Veliko ugodnejše je namestitev enega kombiniranega velikega okna.

(Dalje prih.)

Polepša
Vas

ELIDA

IDEAL MILO-KREME-SHAMPOO

O harmoniji barv

Prof. Saša Šantel:

Iz gori omenjenega vzroka se ne bomo spuščali v primerjanje malih in velikih konsonantnih intervalov. Pač pa je važno, da se dotaknemo še disonantnih intervalov s e k u n d e in s e p t i m e. V našem barvnem krogu bi dobili na pr. barvne pare 0—8 (0—17), oz. 0—92 (0—83). Prve številke bi pomenile malo sekundo, oz. vel. septimo, v oklepaju pa vidimo veliko sekundo, oz. malo septimo.

Da vplivajo ti barvni pari na naše oko disonantno, temu je gotovo vzrok občutek nejasnosti, ki ga vzbujajo, ker so si sicer podobne, v bistvu pa vendar različne.

Barvni akordi.

Barvni akord imenujemo skupino treh ali več barvnih tonov. Če tvorijo te barve za oko prijetno harmonijo, je akord konsonanten, sicer je disonanten. Tri različne barve tvorijo barvni trizvok, štiri barvni četverozvok itd. Zanimajo nas predvsem konsonantni akordi.

Tu hočemo slediti glasbeni harmoniji. Če sestavimo barve po vzorcu toničnega trizvoka, dobimo na prvi stopnji barve 0—33—58, v legi za pol tona višje: 8—42—67, dalje, 17—50—75, 25—58—83 itd. Če se bralec potruži ter si skuša predočiti te barvne skupine, se bo prepričal, da vplivajo brezpogojno harmonično. Toda njihova harmonija ni popolna. V trizvoku 0—33—58 ali z besedami citron-cinober-ultramarin sta si citron in ultramarin skoraj komplementna ter tvorita zase popolno dvo-barvno harmonijo. Kot protiutež k rdeči pa pogrešamo modrozeleno (75), katera bi šele povzdignila celotno harmonijo do popolnosti. Iz tega slučaja spoznavamo tedaj neskladnost z muzikalnim trizvokom, ki ne zahteva analogne izpopolnitve. V četveroglasnem stavku pristavimo sicer tem trem glasom še oktavo temeljnega tona. To pa nam pri barvnem akordu iz gori navedenega vzroka ne more pomagati do popolnosti harmonije.

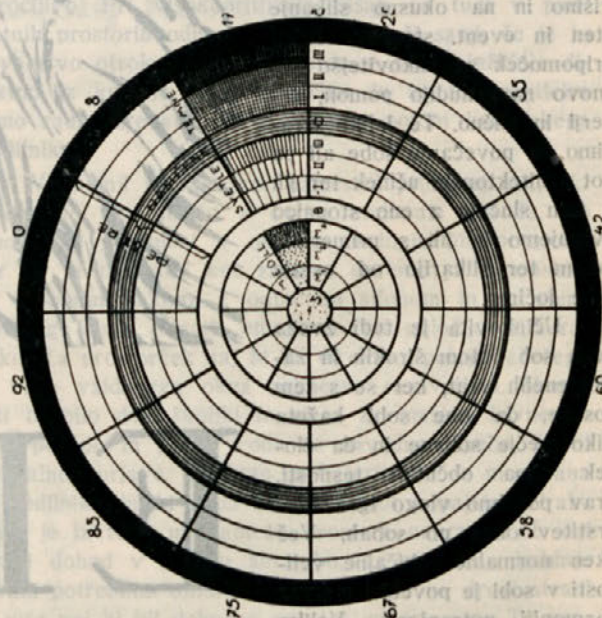
To razmotrivanje nas sili, da se pri sestavljanju večbarvnih akordov oddaljimo od muzikalne harmonije ter gremo po drugi poti.

Na to pot pridemo, če si sestavimo čisto mehanično v barvnem krogu (sl. 1.) 4-barvno

harmonijo na tak način, da si izberemo dva para komplementnih barv, ki leže med seboj v enakih razdaljah, ali na kratko: da si izberemo v barvnem krogu vsako tretjo barvo, začeniši s katerikoli tonom. Na ta način dobimo popolno 4-barvno harmonijo. Na isti način dobimo popolno trobarvno harmonijo, če si izberemo vsako četrto barvo v istem smislu. Te sestave barv so lepe in popolne, a ohranijo svojo harmoničnost tudi, če izpustimo iz njih enega, oz. dva tona. Imenovati jih hočemo v tem slučaju:

1. 4-barvna popolna harmonija (n. pr. 0, 25, 50, 75);
2. 3-barvna nepopolna harmonija (n. pr. 0, 25, 50);
3. 2-barvna nepopolna harm. iz 4-barvnega akorda (n. pr. 0, 25);
4. 3-barvna popolna harmonija (n. pr. 0, 33, 67);
5. dvo-barvna nepopolna harmonija iz 3-barvn. ak. (n. pr. 0, 30).

Kdor hoče imeti pred seboj prepričevalen učinek teh harmoničnih sestav, naj si sestavi barvni krog z barvili ter naj ga pokrije z okroglim papirjem, ki ima na določenih mestih izrezke. Pri postopnem premikanju tega papirja, se bo mogel takoj prepričati o harmoničnem učinkovanju teh barvnih skupin.

Slika 3.

Vse barvne sestave smo si do sedaj izbirali samo iz barvnega kroga, kateri vsebuje samo nasičene pestre barve. Nastane vpraša-

Perutz

FILMI

PLOŠČE

najvišja barvna občutljivost znanstveno dokazana, vsled tega priporočljiva vsakemu dobremu fotoamaterju.

RAJAR

GUARANTEED

je plinolučni
in
samotenilni
papir,

pri katerem je vsak pogrešen rezultat izključen.
Daje od slabih negativov še dobre odtise.
Priročno knjigo z bogatimi pojasnili razpošilja
vsaka fototrgovina brezplačno.

nje, kako bomo sestavljali barvne harmonije, če vzamemo v poštev tudi višje in nižje 'barvne oktave'. Za te velja seveda isto pravilo. Ker pa bi bilo za opisano praktično uporabo potrebno, da si napravimo toliko barvnih krogov, kolikor imamo različnih barvnih oktav, a barvne spirale v ta namen ne moremo uporabiti, je potrebno, da si najdemo za le-to nadomestilo. V ta namen si napravimo popolnejši barvni krog na sledeči način:

V krožni ploskvi, ki smo jo razdelili radialno na 12 delov, narišemo 12 koncentričnih krogov v enakih razdaljah. Na ta način smo razdelili barvni krog na 133 delov, od katerih dobe izrezki (gl. sl. 3.) sledeče tone: č (črno)

III, II, I temne (nizke) oktave stopnjevaje do 0 (pestra nasičena barva), na to -III, -II, -I svetlo-pestre (visoke) oktave do B (bele). V izpopolnitev takega barvnega kroga priključimo tem barvam še medle barve (M_1 , M_2 , in M_3), pri katerih prevladuje stopoma vedno bolj 50-odstotna siva, dokler dobimo v srednjem delu nevtralnno sivo barvo (S).

Ta razširjeni barvni krog, ki vsebuje vse vrste barv (če izvzamemo vmesne tone med posameznimi stopnjami in svetlejše, oz. temnejše sive), nam nudi možnost, da sestavimo z njegovo pomočjo skoraj vse možne barvne kombinacije.

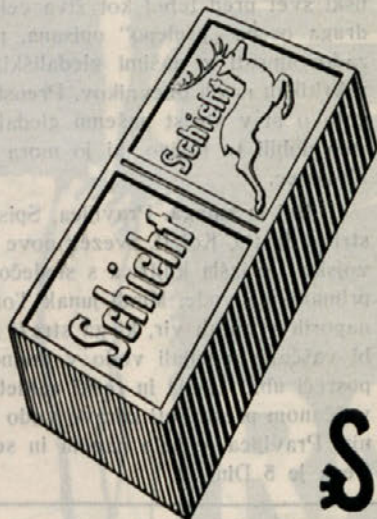

Za šolo

V tem mesecu prične novo šolsko leto in mamice bodo morale skrbeti za praktična oblačila, ki naj jih nosi doraščajoča mladina. Blago je drago. Varčevati je treba. Zato si dobra gospodinja pomaga na ta način, da sama napravi iz ponošenih oblek deci „nova“ oblačila. Naše zgornje slike kažejo tri take obleke. Student ima „obrnenno“ obleko, ki jo je oče nosil dve leti. Deklič ima prejšno mamično obleko, punčka pa nosi prenavarjen kostumček. Vse tri obleke so elegantne, praktične, „nove“ in kar je glavno, napravljene so po mamiči, ki si nabavi tozadevne kroje pri tvrdki A. Krisper v Ljubljani, pri šivanju ji pomaga pridna hčerka in obleke so napravljene takorekoč brez stroškov.

Lepa Slovenka

ceni lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno blešča-
lo od snage. Ona
radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Nasim
Ni ne bodo vezni
in bodo zato p...

Znak naše
latost v kateri
post, ki pa jo
stvarnosti ni več
vismar. Vendar

Vse naše
prošnje, da razni
nje predloge in
teje mabdic, ki
hoteli pri. Mihač
sporoča svoj nas

„Mladi prija“
za splošno izobro
do mladine. Mladi
članom pripoveda
si mladi študenti
razpravljajo z lahko
znanje ne more ni
svoj ve more ni

uzanke, kritične
prinašati. Mladi
slovan, skicami
zavrat, radlo, se
vzame, kritične

prinašal fotograf
in o vesni, kar da
naj bi imel post
lojani, skicami
zavrat, radlo, se

spisani zanimivi
planeta in sistem
necarizatskih de
pregodbi, o čem
o umetnosti, o v
fikse in kemije,
prinašal fotograf

„Domacem prija“
rejo prijatelji. Pa
misliti, da bi bilo
karkor je sedaj ljud
karkor je sedaj ljud

0 niso imeli kake
liti vseeno toliko
in se štama.

sem, da kanijo
n z kmotno po-
in bila kultura in
se zavabili has
od njih, ali dru-
vseena tega.

gov. Daje ven-
in daje jim da-
da bodo delali
družni oščanje, da
karkor delamo seda
in potaxudi, in
ve ravlja.

ne nekak eksem-
na pisanu
kardaci. A
družnosti, živje-
čuti sočlani.

Domacem prija-
tudi tudi
vav letven. Zelo
vsi. „Oče in si-
e. Adamč je je
terfi je posedu

naidoli usja v
bi osche „Aduca“
pripočati, ker

1928. lxdal Pa-
„Cena 40 Din.

Delovec maso
vot. Šest piše o
nem problem in
niga ima 64 lu-
kaj. in sočna pe-
oll ves ta sleda-

stavi študija. In-
knjižnic „Svete
ino: V vsi Xca
nabje po delah
in ne dajati, da
gno se Tomažu
lišno v gosti ter

postupna žra-
in se p
mabini priljublja.
one narocnike.
to 5-6 ševilko

Listnica uredništva

Več naročnikov je izrazilo željo, da bi naj „Domači prijatelj“ prinašal več čtiva za mladino. To čtivo naj bi bilo podučne in pripovedne vsebine in tako pisano, da bi bilo zanimivo tudi za starejše ljudi.

Misel je dobra. Treba je le pomoči s strani naročnikov. V prvi vrsti je pa potrebno, da povedo naši čitatelji o tem svoje mnenje. Moja misel je ta, da naj ostane dosedanja revija taka kakor je, z isto obliko, iste velikosti in s podobno vsebino, to pa radi tega, ker se je „Domači prijatelj“ tak kakor je sedaj ljudem vsesplošno zelo priljubil. Pač pa mislim, da bi bilo dobro, če bi „Domačemu prijatelju“ priložili še en zvezek istega formata, ki naj bi imel 16 strani in brez inseratov. Naslov temu zvezku naj bi bil „Mladi prijatelj“. Vsaka številka naj bi vsebovala pripovedni del in pesmi, dalje poljudno spisani zanimivi odlomki zgodovine, o postanku zemlje, planetnem sistemu, predpotopnih živalih, pračloveku, o neraziskanih deželah, divjih narodih, o džungli, o stepah, pragozdih, o tehniki, aeronavtiki, avtomobilizmu, o radiu, o umetnosti, o vseh mogočih novih iznajdbah, o čudežih fizike in kemije, o telepatiji, sugestiji, hipnozi, dalje naj bi prinašal potopise, o turistiki, skavtizmu, o športu sploh, in o vsem, kar današnja mladina zanima. „Mladi prijatelj“ naj bi imel poseben del za ročna dela z risbami, predlogami, skicami in navodili kako napravimo sami fotoaparatus, radio, aeroplan, čoln, omarice, ute itd. Tudi uganke, križanke in vesele dijaške dogodivščine naj bi prinašal „Mladi prijatelj“. Vsak zvezek naj bi bil tudi bogato opremljen s slikami. Ena stran naj bi bila za ocenjevanje del mladih sodelavcev. Cena bo morala biti zelo nizka, okrog 20 Din za 12 številko letno, tako da bi si lahko „Mladega prijatelja“ naročil vsak študent.

„Mladi prijatelj“ naj bi bil tudi nekak pripomoček za splošno izobrazbo mladine. Namen naj bi bil, da bi si mladi čitatelji s čitanjem pripovedno pisanih črtic in razprav z lahkoto naučili ono, kar jim suhoparna šolska snov ne more nuditi.

Vse naše čitatelje, posebno pa naročnice - matere prosimo, da razmišljajo o tem in mi sporoče svoje mnenje, predloge in nasvete. Gg. profesorje, učitelje, voditelje mladine, ki se ukvarjajo s pisateljevanjem in ki bi hoteli pri „Mladem prijatelju“ sodelovati, pa prosim, da sporoče svoj naslov. **Urednik.**

Ant. Adamič: „Znanci“, 112 str., samozaložba, Ljubljana, 1928.

Znak naše hitro živeče dobe je neka fragmentarnost, v katero so stari mojstri umeli vnesti bistvenost, ki pa jo dandanes žal, pogrešamo. Tudi svojstvenosti ni več, vsi se izgublamo v nekakem kolektivizmu. Vendar moramo to dejstvo šteti naši dobi v

minus. Tudi naši pripovedniki let 60—90 niso imeli kake posebne osebne note, bilo pa je v njih vseeno toliko domačega, da smo jih radi čitali in jih še čitamo.

Jeli uspela šala ali istina, čital sem, da kanijo Hrvati vzpodbujati književnike k delu z gmotno pomočjo... Vsekakor lahko trdim, da bi bila kultura in civilizacija na višjem mestu, ako bi se zavedali baš posedujoči sloji, da je vse to odvisno od njih, ali drugače povedano, da so oni odvisni od vsega tega.

Zakaj govorim to? Iz dveh razlogov. Dajte vendar avtorjem, da bodo delali vobče in dajte jim dalje, da bodo delali obsežneje, da bodo ustvarjali, vzgajali, vodili. Kakor delamo sedaj se vse porazgubi, in le kritika z legitimacijo in brez nje se razvija.

Zbirka, ki jo imam pred seboj, je nekak eksempl naših novejših publikacij. Avtor posega na pisana polja — humoristike, dušeslovja, vsakdanjega življenja. Vidi se, da je mnogo čital in da čuti socialno.

Nekaj novel je že objavljenih v Domačem prijatelju. Po naši reviji jih je tudi ponatisnil ameriški list „Prosveta“. V črtici „Lačni in siti“ je prav izviren. Zelo mi ugaja „Pohujšanje“. Najboljša je novela „Oče in sinovi“. Doumeti otroško dušo je težko. Adamič jo je dobro pogodil v svojih črticah, od katerih je posebno dobra „Sovražnik“. Še boljše je „Hleb“.

Ako bi me kdo vprašal, kaj mi najbolj ugaja v zbirki, bi mu dejal „Jerala“, nemara radi osebe „sudca“ Jerale samega.

Zbirko morem vsem le prav toplo priporočati, ker je knjiga v kras vsaki knjižnici.

Ljubljansko narodno gledališče v l. 1928. Izdal Pavel Debevec. Založila uprava „Razgleda“. Cena 40 Din.

V tej lični knjižici opisuje Ciril Debevec naše igralce, Pavel Debevec, naše pevce, prof. Šest piše o razvoju naše scene, Mirko Polič o opernem problemu in še drugi o naših gledaliških zadevah. Knjiga ima 64 ilustracij in je reproduciran ves gledališki ansambel.

Knjižico odlikuje pristrčen ton, gladka in sočna beseda brez fraz in tako občutena, da stoji ves ta gledališki svet pred teboj kot živa celota. Mogoče je ena ali druga oseba „prelepo“ opisana, pa nič zato, saj je nezadovoljnosti z našimi gledališkimi umetniki že dovolj v kritikah naših dnevnikov. Preostrina in neprijazna ocena gotovo ni v korist našemu gledališču. Zato je prav, da smo dobili to knjigo, ki jo mora imeti vsak naobražen Slovenec.

Boj in zmaga. Pravljica. Spisal Gustav Strniša. Ilustriral Justin. Kot II. zvezek nove serije knjižnice „Svete vojske“ je izšla knjižica s sledečo vsebino: V vasi Žeja primanjkuje vode. Mladi junak Tomažek najde po dolgih naporih v gorah vir, ki ga straži zmaj in ne dopusti, da bi vaščani napeljali vodo v dolino. Končno se Tomažu posreči ubiti zmaja in rešiti zakleto kraljičino v gori ter vaščanom preskrbeti zdravo vodo mesto pogubnega žganja. Pravljica je zelo napeta in se bo mladini priljubila. Cena je 5 Din.

Našim čitateljem. Majska in junjska 5—6 številka je v celoti razprodana. Zato prosimo one naročnike, ki ne bodo vezali to našo revijo in ki jim ni ležeče na tem, da imajo celoten letnik, da nam vrnejo 5—6 številko in bodo zato prihodnje leto plačali toliko manjšo naročnino.

RADION

pere sam!

RADION
pere sam!

Ložilnica bežalno legeno zloženko

Stroj "Domarica" bušilica, v "Ginplum" mikroizdelava c. 13

Kupou za legice zloženko

Danes prebršano novo zloženko...
Kusi športne stvari naših mladostnikov. Vse dele
najprej je razdelila. Potem sestavila skupaj vse
sedežnike. Te siške... sestavila, da...
po dve ali tri gotovo parov...
dvojnih slik. Na vsaki...
športnika, oziroma dv...
vino zložili vse dele...
pila. Pri vsaki dvojni...
desni strani ima dob...
športnika.

Kdor bo zloženko pravilno...
lepi spodnji kupon in...
masega prijatelja" v...
prijeljem kupona...
imena pravilno...
prijelji v prihodnji...
Do nagrad imamo samo...
stari so naročniki...
Nagrada se bo...
Prva nagrada...
deklica, za...
Druge nagrade...
Druge nagrade...
Tretja nagrada...
Četrta nagrada...
Deset nagrad...
Torej le hito na delo!

Greš na gore,
bodi kamera »Agfa«
Tvoja spremljevalka!

Napet trenutek! Obdržiš si ga

s filmom v zvitkih -
filmom v skladih -
ploščami -
papirji -
kamerami -

Agfa

Pri športu imej
kamero »Agfa«
vedno pri sebi!

Trieste in Triesteform

Ustanovljeno leta 1839

SMEŠNICE.

Sedanja moda.

„Oni mladenič zgleda kakor vaš brat!“
„Skoro ste pogodili! To je namreč moja sestra!“

Nagrada.

Atlet: Tisoč dinarjev dobi oni, ki me zdrobi v prah!“

Podjeten.

„Prosim dajte mi 6 zaročnih prstanov raznih velikosti.“
„Dva vendar zadostujeta“, pripomni prodajalec.
„Ne,“ odvrne mladenič, „grem za 14 dni na leto-višče.“

Priden mož.

Dama prodajalcu: Rada bi kupila za svojega moža kako darilo, pa res ne vem kaj. On ne kadi, ne pije, ne kvarta in ne hodi zvečer ven.“

Prodajalec: „Morda pa rad plete?“

Dama pri zlatarju: „Torej vi mi s častno besedo zagotavljate, da so ti biseri pristni?“

Zlatar: „Brez dvoma! Tako pristni so kakor rdečica vaših lic na vaših usteh in vaših divnih las!“

Dama: „Če je tako, si pa moram stvar še pre-misliti.“

Kupec (nezaupljivo): „Ali so te ribe res sveže?“
Prodajalec: „Seveda! Saj so celo še gorke!“

On: „Vem, da me ljubite.“

Ona: „Potem vas pa ne morem poročiti.“

On: „Zakaj ne?“

Ona: „Ker sem prisegla, da nikdar ne poročim moža, ki več ve, kakor jaz.“

Starikava teta: Košček torte ti dam, Maj-dica, če mi daš poljubček!“

Majdica (premišljuje): „To je premalo. Kadar vzamem ribje olje, dobim dva!“

O, ti otroci.

„Otroci, kaj pa vendar delate?“

„Igramo se počitnice „Na Rabu.““

Mlada zakonca po prvem prepiru:

„Umreti bi hotela!“ zdihuje ona.

„Tudi jaz si to želim!“ odvrne on.

„Potem pa jaz ne maram!“ pikro odgovori ona.

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg št. 15

Na malo **Dežniki** Na veliko

Ustanovljeno leta 1839

Tvornica kemičnih in farmacevtskih preparatov

Ph. Mr. J. Kolař, Ljubljana VII.

Priporoča cenjenemu občinstvu:

Triseptol in Triseptoform za razku-
ževanje.